

Udržitelné podnikání a sociální odpovědnost zemědělského podniku

Diplomová práce

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Podniková ekonomika

Autor práce:

Bc. Jiřina Bobková, DiS.

Vedoucí práce:

Ing. Magdalena Zbránková, Ph.D.

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Zadání diplomové práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiřina Bobková, Dis.**

Osobní číslo: E17000535

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: N6208T085 – Podniková ekonomika

Zadávací katedra: katedra podnikové ekonomiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Magdalena Zbránková, Ph.D.

Konzultant práce: Ing. J. Mazánková
administrativní pracovnice

Název práce: **Udržitelné podnikání a sociální odpovědnost zemědělského podniku**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Udržitelný rozvoj zemědělského podniku.
3. Analýza zemědělského podniku z pohledu udržitelného podnikání.
4. Vyhodnocení ekonomických, enviromentálních a sociálních dopadů vybraných činností.
5. Návrh na optimalizaci negativních dopadů vybraných činností.
6. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Seznam odborné literatury:

- COONEY, Scott. 2009. *Udržitelnost: Build a green small business: profitable ways to become an ecopreneur*. New York: McGraw-Hill. ISBN 0071602933.
- HAYES, Nicky. 2011. *Základy sociální psychologie*. 6. vyd. Praha: Portál. ISBN 9788026209812.
- KOČMANOVÁ, Alena. 2010. *Udržitelnost: Integrace environmentální, sociální a ekonomické výkonnosti podniku*. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 9788072047444.
- KULDOVÁ, Lucie 2012. *Nový pohled na společenskou odpovědnost firem: Strategická CSR*. Plzeň: Nava. ISBN 9788072114085.
- ZDRAŽILOVÁ, Dana. 2010. *Společenská odpovědnost podniků: Transparentnost a etika podnikání*. Praha: C. H. Beck. ISBN 9788074001925.
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Rozsah práce: min. 65 normostran
Forma zpracování: tištěná / elektronická
Datum zadání práce: 1. října 2018
Datum odevzdání práce: 31. srpna 2020

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D. (v.z.)
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

31. srpna 2020

Bc. Jiřina Bobková, DiS.

Anotace

Záměrem diplomové práce „Udržitelné podnikání a sociální odpovědnost zemědělského podniku“ je charakteristika a zmapování udržitelného podnikání, sociální odpovědnosti podniku a vzájemné vazby mezi nimi a zemědělským podnikem. Práce je rozdělena na dvě části.

V úvodní části jsou vymezeny základní pojmy týkající se udržitelného podnikání a sociální odpovědnosti zemědělského podniku. Je vypracována rešerše, podle které je postupováno ve zhodnocení podniku a jeho přístupu k udržitelnému podnikání. V části zhodnocení vybraného zemědělského podniku je analyzován podnik z hlediska přístupu k aspektům udržitelného podnikání a sociální odpovědnosti v oblasti zemědělství. Na základě uvedeného příkladu jsou vyvozeny závěry a doporučení.

Klíčová slova

Udržitelné podnikání, udržitelný rozvoj, životní prostředí, sociální odpovědnost podniku, pilíře udržitelného rozvoje, zainteresované strany, podnikové procesy

Annotation

Sustainable Entrepreneurship and Social Responsibility Agriculture

The aim of the diploma thesis “Sustainable Entrepreneurship and Social Responsibility Agriculture“ is to characterize and map over the sustainable business, social responsibility of the enterprise as well as the relationship between them and the agricultural enterprise. The work is divided into two parts. In the theoretical part the basic concepts related to sustainable business and social responsibility of the agricultural enterprise are defined. A background research which was done is followed in the evaluation of the company and its approach to sustainable business. In the practical part the selected agricultural enterprise is evaluated, the enterprise is analysed in terms of access to aspects of sustainable business and social responsibility in the field of agriculture. Based on the given example, conclusions and recommendations are drawn.

Key words

Sustainable business, sustainable development, environment, social responsibility of the enterprise, pillars of sustainable development, business processes

Obsah

Seznam ilustrací	11
Seznam tabulek	12
Seznam zkratk	13
Úvod.....	14
1 Udržitelný rozvoj zemědělského podniku.....	16
1.1 Udržitelný rozvoj.....	17
1.2 Koncepce udržitelného podnikání.....	21
1.3 Vymezení zemědělského podniku.....	22
1.3.1 Podnik a dotační problematika.....	23
1.3.2 Podnik, certifikace a ochranné známky.....	24
1.4 Udržitelný rozvoj zemědělského podniku.....	28
1.5 Pilíře udržitelného rozvoje	28
1.5.1 Environmentální pilíř	31
1.5.2 Ekonomický pilíř.....	32
1.5.3 Sociální pilíř	32
1.6 Zainteresované strany.....	33
2 Zhodnocení vybraného zemědělského podniku z pohledu udržitelného podnikání.....	34
2.1 Představení podniku	34
2.2 Zhodnocení stávajícího systému řízení	35
2.2.1 HACCP	36
2.2.2 Ochranná známka SISPO	36
2.2.3 Certifikace GlobalGAP	37
2.2.4 Certifikace ISO.....	37
2.2.5 Zainteresované strany.....	37
2.2.6 Dotační politika podniku.....	37
2.3 Přístup k využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů	38
2.4 Proces pěstování ovoce	42
2.4.1 Pěstování ovoce.....	43
2.4.2 Sklizeň ovoce	44
2.4.3 Posklizňová úprava	45
2.4.4 Skladování ovoce	46
2.4.5 Balení a expedice ovoce k zákazníkovi.....	46
2.5 Shrnutí fungování podniku a jeho činností.....	48
3 Návrhy na zlepšení podnikových procesů.....	50

3.1	Definování zainteresovaných stran.....	50
3.1.1	Klíčové zainteresované strany.....	50
3.1.2	Shrnutí zhodnocení zainteresovaných stran	53
3.2	Návrh na investici do nové balicí linky.....	54
3.2.1	Harmonogram investice	54
3.2.2	Ekonomické zhodnocení investice do balicí linky	56
3.2.3	Environmentální zhodnocení investice do balicí linky.....	61
3.2.4	Sociální zhodnocení investice do balicí linky	62
3.2.5	Vyhodnocení navrhované investice do balicí linky.....	63
3.3	Návrh na investici do ozonizátoru vody do třídící linky	64
	Závěr.....	69
	Seznam použitých zdrojů	72
	Citace.....	72
	Bibliografie.....	76
	Seznam příloh.....	77
	Příloha č. 1 - Indikátory pro měření trvale udržitelného rozvoje	78
	Příloha č. 2 – Udržitelný rozvoj zemědělství	80
	Příloha č. 3 – Nabídka služeb firmy ABCERT k certifikaci GlobalGAP	81
	Příloha č. 4 – Cross Compliance	82
	Příloha č. 5 – Osvědčení o používání ochranné známky SISPO a označování obalů s ovocem	86
	Příloha č. 6 – Vzor dokumentace SISPO.....	88
	Příloha č. 7 – Zápis oz kontroly dodržování Zásad systémů integrovaného pěstování ovoce v SISPO	91

Seznam ilustrací

Obr. 1:	Pilíře udržitelnosti.....	16
Obr. 2:	Vývoj světové populace v letech 1800 – 2050	19
Obr. 3:	Trojí zodpovědnost	29
Obr. 4:	Modifikované pojetí společenské odpovědnosti firem	30
Obr. 5:	Schématické znázornění dimenzí (pilířů) a indikátorů setrvalého rozvoje	30
Obr. 6:	Podíl konkrétních druhů ovoce na celkové produkci	35
Obr. 7:	Kapénková závlaha	39
Obr. 8:	Sklad s ULO technologií	40
Obr. 9:	Proces pěstování ovoce.....	43
Obr. 10:	Protikroupové zábrany.....	44
Obr. 11:	Inovativní třídící linka	45
Obr. 12:	Balící linka.....	46
Obr. 13:	Balení jablek	47
Obr. 14:	Balení jablek	47
Obr. 15:	Balení jablek	48
Obr. 16:	Třídící linka	65
Obr. 17:	Generátor ozonu.....	66

Seznam tabulek

Tab. 1:	Počet evidovaných zemědělských subjektů v ČR v roce 2018 a 2019	23
Tab. 2:	Přijaté podpory podniku XYZ v roce 2019	38
Tab. 3:	Porovnání tradičního a kapénkového zavlažování	39
Tab. 4:	Vliv zainteresovaných stran na podnik	53
Tab. 5:	Stanovení kapitálových výdajů na pořízení balicí linky	56
Tab. 6:	Stanovení kapitálových výdajů na pořízení balicí linky s využitím dotace	56
Tab. 7:	Odpisy balicí linky - zrychlené	57
Tab. 8:	Výpočet průměrné mzdy na jednoho pracovníka dle roku 2019.....	58
Tab. 9:	Tabulka ročních příjmů a výdajů na investici	58
Tab. 10:	Tabulka diskontovaných příjmů a výdajů na investici	59
Tab. 11:	Diskontované cash flow investice do balicí linky	59
Tab. 12:	Výpočet dynamické metody doby návratnosti investice	60
Tab. 13:	Kritéria environmentálního hodnocení investice	62
Tab. 14:	Riziková kritéria environmentálního hodnocení investice	62
Tab. 15:	Roční spotřeba vody	67

Seznam zkratek

CST	Společenská odpovědnost podniků
AEKO	Agroenviromentálně-klimatické opatření
AEO	Agroenviromentální opatření
EZ	Ekologické zemědělství
MZE	Ministerstvo zemědělství
PHM	Pohonné hmoty
PVP	Přechodné vnitrostátní podpory
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TTP	Trvalý travní porost
ÚKZUZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ULO	Ultra Low Oxygen (technologie skladování ovoce a zeleniny)
VCS	Voluntary coupled support
HDP	Hrubý domácí produkt
ISO	International Organization for Standardization
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
UNDP	United Nations Development Programme
CSR	Corporate Social Responsibility

Úvod

Podnik, který chce splňovat „označení“ udržitelný je budován s velkým úsilím a vynaložením nemalých finančních prostředků. Udržitelné podnikání je takové podnikání, které se nezaměřuje pouze na krátkodobý zisk, ale v první řadě vychází ze zásad udržitelného rozvoje. Proto by pojem udržitelné podnikání měl být chápán jako druh podnikání, které má dlouhodobý charakter.

Velmi často je pojem udržitelné podnikání používán v agrárním smyslu, což představuje především zemědělsky šetrné užívání půdy v dlouhodobém horizontu. Ale stejně tak tato pravidla platí i pro ostatní obory v podnikání.

Při definování pojmu udržitelné podnikání je nutné zmínit také pojem CSR neboli společenská odpovědnost firem. Ta řeší především témata typu transparentnost, protikorupční opatření, etiku v podnikání nebo například také klimatické změny. Z tohoto pohledu by se mohlo zdát, že na udržitelné podnikání lze pohlížet jako na dlouhodobé aktivity podniku. Kdežto CSR řeší podnik spíše v krátkodobém horizontu.

Podniky musí stále čelit novým podmínkám v podnikání. Aktuálními tématy jsou rostoucí množství odpadů, klimatické změny, zvyšující se ceny komodit, dostupnost přírodních zdrojů, zásadní demografické změny a další.

Klíčem k úspěšnému podnikání není jen růst zisků, ale i odpovědnost za chování podniku k přírodě a jejím zdrojům a spotřebě energií. Taková řešení zavádí do svých strategií stále více podniků. Jedná se například o zpětné využívání odpadních vod, úspory energií, certifikace kvality atd.

Důležitým pilířem v udržitelném podnikání a odpovědnosti podniků je uvažování o ceně. Udržitelná řešení nemusí nutně znamenat zvýšení cen pro zákazníky. Ceny je nutné stanovovat s ohledem na skutečnost. Lze toho dosáhnout pouze tím, že se stanoví ceny za komodity, které se zdály být zadarmo. Ceny se stanoví od začátku procesu výroby přes dodavatelsko-odběratelský řetězec.

Tato diplomová práce se zabývá zkoumáním problematiky udržitelného podnikání ve vybraném zemědělském podniku. Práce se zaměřuje se na ovocnářský podnik, který je producentem ovoce pro celou Českou republiku a také pro vývoz do zahraničí.

Cílem této diplomové práce je na základě analýzy vyhodnotit vybraný zemědělský podnik z pohledu udržitelného podnikání. Následně navrhnout opatření ke snížení jejich negativních dopadů a přínosné pro podnik. V dílčí části procesu zhodnotit ekonomické, enviromentální a sociální dopady na životní prostředí.

Struktura diplomové práce je charakterizovat udržitelné podnikání, zemědělské podniky a vzájemné vazby mezi nimi. Dále tyto poznatky přenést do praxe v ovocnářském podniku. V první části budou vysvětleny pojmy, v druhé části práce bude charakterizován podnik, popsán současný stav podniku a jeho činnosti v dílčí části procesu. V další části budou na základě analýzy a syntézy navržena opatření, která přispějí ke snížení dopadů z činnosti podniku na životní prostředí.

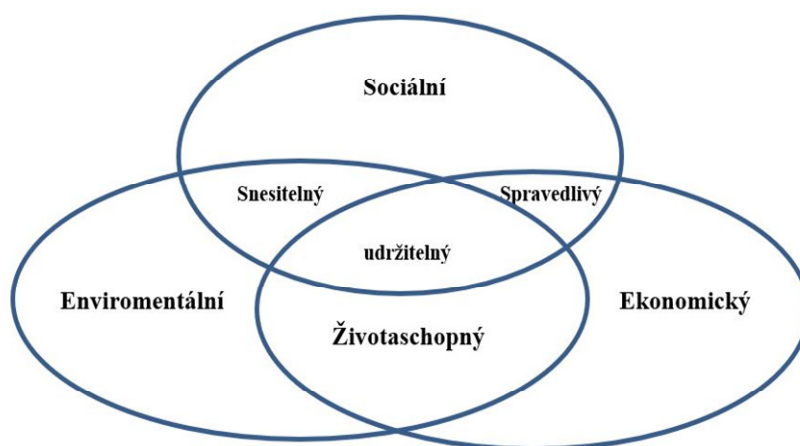
1 Udržitelný rozvoj zemědělského podniku

Baťa uvádí (1990, s. 5): „*Nic není těžké, umíme-li chtít. Nejen trochu, ale důkladně, vytrvale, neústupně chtít. Vše, co kolem nás ztroskotává, umírá na největší nemoc naší doby, nedostatek nejtěžšího umění – umění chtít. Pamatujme si, co chceme, to můžeme.*“

Koncepce udržitelného podnikání se neorientuje pouze na krátkodobý zisk, ale zohledňuje také principy dlouhodobé udržitelnosti a vychází ze zásad udržitelného rozvoje. Jeho základní myšlenkou je šetrnost k životnímu prostředí, a to jak v lokálním, tak globálním měřítku.

Udržitelné podnikání stojí na několika principech (Coone, 2009):

- zohledňuje principy udržitelnosti do každého rozhodování, jež souvisí s podnikáním,
- dodává environmentálně šetrné produkty nebo služby, které jsou alternativou k méně udržitelným variantám,
- je udržitelnější než jeho konkurence,
- deklaruje závazky k environmentálním principům v obchodním provozu,
- podniky používají tyto principy ke stabilitě a úspěšnému rozvoji svého podnikání.

Obr. 1: Pilíře udržitelnosti

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

1.1 Udržitelný rozvoj

Termín „udržitelný rozvoj“ odpovídá anglickému sousloví sustainable development. Zhruba od začátku 90. let se v češtině používalo sousloví „trvale udržitelný rozvoj“. Avšak postupně příslovce „trvale“ vypustilo jako nadbytečné. Významově jsou oba české výrazy stejné. (Moldan, 2015)

V roce 1960 se začal skloňovat pojem udržitelný růst společenského produktu, s kterým byly spojeny i obavy, které s tímto tématem souvisí. Jedny z prvních zmínek se objevily v zakládající listině Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která čítá 39 členských států. Hlavním cílem této organizace je koordinace ekonomické a sociálněpolitické spolupráce členských zemí. Tuto problematiku přibližuje také studie, která byla vypracována významnými vědci pod záštitou Massachusetts Institute of Technology z roku 1972 pod názvem: Studie kritických environmentálních problémů. Ve studii bylo konstatováno, že „nekonečný růst není možný v prostředí limitovaných zdrojů“, z čehož významně čerpali budoucí koncepty.

V roce 1972 také vyšlo dílo „Meze růstu“, která předpovídá enviromentální a sociální kolaps z důvodu růstu populace a poškození životního prostředí. Vyvolala velký zájem nejen mezi odborníky, ale také mezi širokou veřejností. Upozorňovala na důsledky, které populaci čekají, pokud bude stejným tempem růst ekonomika i populace a také to, jak udržet takové hospodářství ve fyzických možnostech Země. Pokud nedojde k zastavení hospodářského růstu, dojde k vyčerpání přírodních zdrojů. Řešení bylo nalezeno v nulovém ekonomickém zisku, ale to bylo později zamítnuto jako nerealistické a nežádoucí. Roku 1992 bylo vydáno pokračování knihy s názvem „Překročení mezí“, kde byly aktualizovány údaje. Autoři došli k přesvědčení, že v letech 2020 – 2060 dojde k výraznému poklesu životní úrovně v důsledku vyčerpání zdrojů a znečištění životního prostředí. V roce 1972 na konferenci OSN bylo usneseno, že je nutné brát v úvahu ekologii. V roce 1987 zformulovala OSN první definici trvale udržitelného rozvoje. Konkrétní kvóty byly přijaty až v roce 1997 v Kjótu v Japonsku. Vyspělé země museli snížit své emise do roku 2012 o 5,2 %, státy Evropské unie o 8 %, USA o 7 %, Kanada a Japonsko o 6 %.

V roce 2015 vznikla Pařížská dohoda, která vstoupila v platnost 4. listopadu 2016 a po roce 2020 nahradí Kjótský protokol. K říjnu 2018 tuto dohodu podepsalo 195 zemí a 182 z nich ji ratifikovalo. Česká republika smlouvu ratifikovala 5. října 2017.

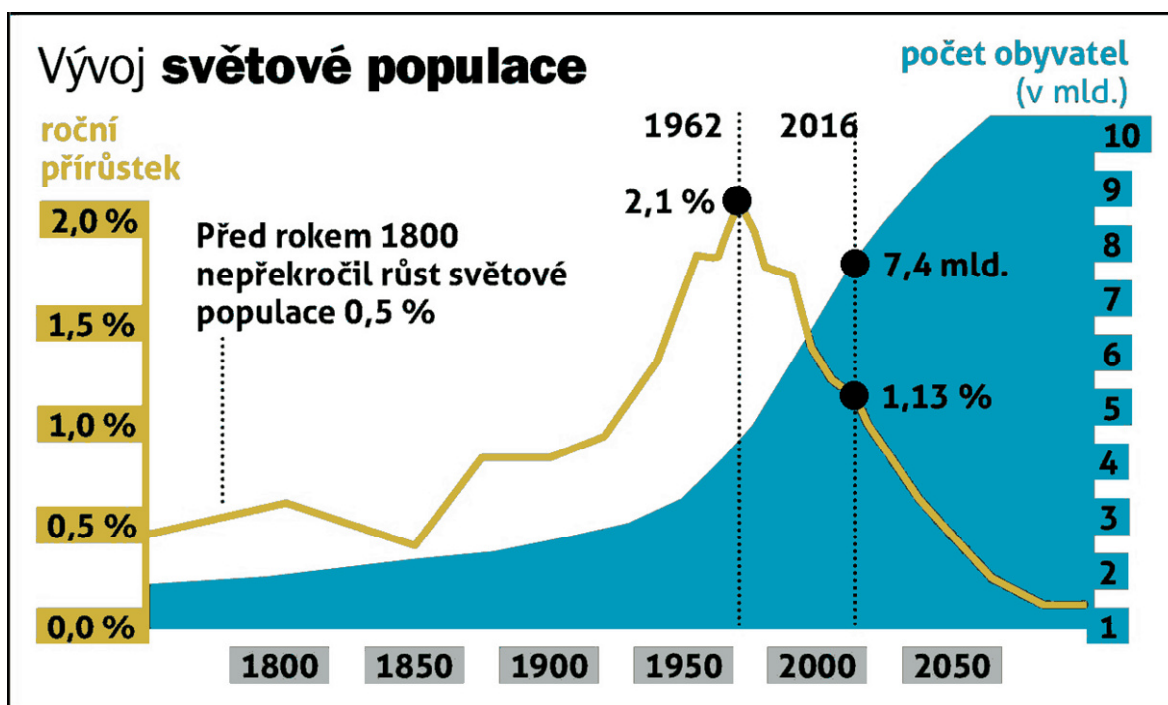
Podle údajů Ministerstva životního prostředí se Česká republika zavázala dodržovat závazky plynoucí z Pařížské dohody (MŽP, 2017).

V Pařížské dohodě byly formulovány základní dlouhodobé cíle a závazky, mezi které patří:

- udržení nárůstu průměrné globální teploty pod hranicí 2 °C v porovnání s obdobím před průmyslovou revolucí a zároveň usilovat o to, aby nárůst nepřekročil hranici 1,5 °C,
- povinnost stanovit si vnitrostátní redukční příspěvky obsahující mimo jiné závazky a jejich plnění. Zároveň mají být každých pět let revidovány a průběžně navyšovány,
- adaptační cíle směřující k posílení adaptační kapacity a snížení zranitelnosti vůči změně klimatu (implementace opatření, příprava adaptačních plánů a politik),
- spolupráce při řešení ztrát a škod způsobených negativními dopady klimatu mezi smluvními stranami jako např. varovné systémy, krizové řízení rizik,
- povinnost poskytovat finanční prostředky na adaptační a migrační opatření.

V roce 2017 podepsal nově zvolený prezident USA Donald Trump dekret, ve kterém zrušil část regulace ochrany ovzduší, který zavedl jeho předchůdce Barack Obama. Došlo například ke zrušení omezení emisí z elektráren nebo z těžby uhlí. Americký prezident tímto krokem upřednostnil ekonomiku své země před ochranou planety.

Dle adaptační strategie změny klimatu (MŽP ČR, 2019) mají klimatické změny vliv například na tání ledovců, sucho, vyšší intenzitu i frekvenci záplav, lesní požáry a hurikány, hrozí vymírání některých druhů zvířat a rostlin. Vlivem klimatických změn je lidstvo ohroženo chudobou a nedostatkem vody a potravy, což se může způsobit další migrační vlny.

Obr. 2: Vývoj světové populace v letech 1800 – 2050

Zdroj: <https://www.stoplusjednicka.cz/nejasne-vyhlidky-svetove-populace-kdy-zestarne-planeta>
[cit. 2020-6-30]

V obecné rovině lze tento pojem chápat jako vizi dalšího rozvoje, která vnímá vzájemné souvislosti a hledá rovnováhu mezi sociální, environmentální a ekonomickou stránkou. Udržitelný rozvoj není možné měřit pouze jednou veličinou či ukazatelem. Udržitelný rozvoj zasahuje do mnoho oblastí od klimatických změn, etiku, vládní politiku spotřebitelské trendy, životní prostředí a sociální a ekonomické aspekty. Přesto, že je toto téma v poslední době hodně diskutované, široká veřejnost neví, co udržitelný rozvoj vlastně je. Můžeme ho také jednoduše označit, jako celkové odpovědné chování člověka ve spojení s jeho životním prostředím.

Udržitelným rozvojem je myšlen respekt k přirozenému ekonomickému růstu moderní civilizace a ho omezit tak, aby podnik nerostl na úkor budoucích generací. Trvale udržitelný rozvoj definovala Světová komise pro životní prostředí a rozvoj Organizace spojených národů ve své zprávě *Naše společenská budoucnost* v roce 1987 uvádí (OSN, 1987, s. 48), že „(Trvale) udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby“.

V českém právním systému je zakotven udržitelný rozvoj v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, dle §6: „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystému.*“

Z obou definic je zřejmé, že cílem udržitelného rozvoje je pečovat o životní prostředí tak, aby bylo minimálně ve stejném stavu předáno dalším generacím. Měli by být nalezena rovnováha mezi ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím. Pokud dosáhneme maximálního užitku v jedné oblasti, automaticky to znamená snížení užitku v jiné oblasti.

Trvalá udržitelnost představuje integraci čtyř základních cílů, kterých je třeba dosáhnout. Sociální pokrok, účinná ochrana životního prostředí, uvážlivé užívání přírodních zdrojů a udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu. Je potřeba dosahovat všech cílů zároveň.

V Česku byla první Strategie udržitelného rozvoje schválena v roce 2004. V současné době je klíčovým dokumentem státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel Strategický rámec Česká republika 2030, schválený vládou v dubnu 2017. V šesti klíčových oblastech shrnuje, kam rozvoj České republiky dospěl, jakým čelí rizikům a jakých příležitostí může využít. Pro každou oblast formuluje strategické i specifické cíle. Klíčové oblasti se kromě tradičních tří pilířů rozvoje (sociálního, environmentálního a ekonomického) věnují životu v regionech a obcích, českému příspěvku k rozvoji na globální úrovni a dobrému vládnutí.

Svět, ve kterém firmy podnikají, se radikálně mění. Většina společností si tuto skutečnost uvědomuje, a proto své programy společenské odpovědnosti a udržitelnosti spojují s tím, jak se snižuje dostupnost přírodních zdrojů, jaké jsou reakce na demografické změny, aktuální situaci na trhu práce, změny klimatu. Tyto programy přináší firmám konkurenční výhody, mnohdy také snižování nákladů a zároveň pracuje na dobré pověsti firmy.

Udržitelný rozvoj lze vymezit také negativně. Co udržitelným rozvojem není:

- pouhé přežití – kvantitativní (ekonomický) růst, ale kvalitativní rozvoj, vyšší kvalita života,
- odhadovat nebo plánovat požadavky příští generace, ale zachovat jim neporušenou přírodu, zdroje, proto, aby s nimi naložili, jak budou nejlépe umět,
- centralistické řízení, světovláda – vláda ani vládnutí, ale spolupráce. Musíme se naučit respektovat druhé, jednotlivce i skupiny,
- kultura – nejde o kulturu s určitým nebo světově jednotným jazykem. Jazyky, umění a kultury až se zachovají v co největší míře pro potěšení. Jde spíše o obecně platné principy, zásady a vzorce,
- totožné s ekologií – ekologii jako vědu TUR používáme k ochraně přírody a respektování jejích limitů,
- Ideologie – TUR překračuje rámec politické nebo ideologické nauky.

Trvalou udržitelnost lze změřit pomocí indikátorů uvedených v příloze č. 1.

1.2 Koncepce udržitelného podnikání

Koncepce udržitelného podnikání není ničím moderním, v určitém smyslu může být chápána jako návrat ke kořenům. V tradičních podmínkách, v nichž lidé dobře znali svoje prostředí, chápali také principy udržitelnosti. S modernizací, nástupem globalizace a přetrháním původních vazeb (resp. postupující globalizací) se začalo vytrácet také chápání toho, co je udržitelné. V sedmdesátých letech dvacátého století nicméně dochází k environmentálnímu probouzení, následně byla etablována koncepce udržitelného rozvoje. Ta se skládá ze tří pilířů, kromě environmentálního také ekonomického a sociálního, jejich rovnováha pak přispívá k dlouhodobé udržitelnosti. Podnikání spadá do pilíře ekonomického, přívlastek udržitelný je potom vyjádřením potřeby o zakomponování environmentální a sociální roviny do podnikatelské činnosti.

Udržitelné podnikání je často zmiňováno v dokumentech Organizace spojených národů. Lokální zodpovědností, jež je spojená s udržitelným podnikáním, je možné přispět

k naplňování globálních rozvojových cílů. Koncepce udržitelného podnikání připomíná model společenské odpovědnosti firem (Corporate social responsibility - CSR), ač se v mnohém prolínají, někteří autoři vidí v jejich rámci rozdíly. Udržitelné podnikání může být nahlíženo jako komplexnější model, který počítá s dlouhodobým časovým horizontem, zatímco CSR se snaží o zpříjemnění života zaměstnancům a menší ekologickou stopu v kratším časovém horizontu.

Udržitelné podnikání je často spojováno s oblastí zemědělství – viz příloha č. 2. V dnešní době, kdy se mnoho lidí vrací ke všemu, co je původní, tak to je ještě více zřejmé. Ekologie, bio kvalita atd. hýbe světem. To znamená zemědělsky šetrné užívání půdy s ohledem na její bonitu v dlouhodobém horizontu. Nicméně tato koncepce je univerzální a dá se použít na všechny druhy živností. V současné době, s nástupem informačních a komunikačních technologií, vznikají nové možnosti, jak nahrazovat stávající modely produkce environmentálně šetrnějším způsobem, v mnoha odvětvích. Například v přenosu poznatků je možné opustit stávající modely tištěných materiálů, které kromě vysoké spotřeby papíru, jsou náročné také v dalších ohledech (distribuce, uskladnění, recyklace) a nahradit je prostřednictvím otevřeného publikování.

1.3 Vymezení zemědělského podniku

Podle zákona č. 252/1997 Sb. je za zemědělského podnikatele považována fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou činnost svým jménem, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Takto jsou označovány také fyzické osoby, které provozují drobné pěstitelské a chovatelské činnosti nebo prodávají rostlinnou či živočišnou výrobu.

Občanský zákoník 89/2012 Sb. uvádí, že podnikatelem je ten „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“

Zjednodušeně lze říci, že podnikatelem je ten, kdo vykonává soustavnou činnost na základě živnostenského nebo jiného oprávnění k podnikání za účelem dosažení zisku.

Podle ministerstva zemědělství bylo v české republice registrováno v roce 2019 59 528 zemědělských subjektů. Oproti roku 2018 jde o meziroční nárůst o 921 zemědělských podnikatelů.

Tab. 1: Počet evidovaných zemědělských subjektů v ČR v roce 2018 a 2019

Počet evidovaných zemědělských podnikatelů v ČR			
Rok	Fyzické osoby	Právnícké osoby	celkem
2018	48 914	9 693	58 607
2019	49426	10102	59 528

Zdroj: Vlastní zpracování

1.3.1 Podnik a dotační problematika

Dle Ministerstva zemědělství se dotační podpory pro zemědělce dělí na Evropské (nárokové a nenárokové) a dále Národní dotace. Evropské dotace nárokové jsou ty, které jsou vypláceny ze Státního zemědělského a intervenčního fondu v rámci jednotné žádosti. Už napovídá jejich název, že na ně mají nárok všichni zemědělci, kteří hospodaří dle stanovených pravidel. Především se musí jednat o aktivního zemědělce, který obhospodařuje zemědělskou půdu zaevidovanou v registru zemědělské půdy LPIS. Výše podpory je závislá na velikosti obhospodařované půdy, tedy všem zemědělcům na 1 ha půdy ve stejné výši. Mezi Evropské nenárokové dotace patří především dotace na investice do zemědělských podniků, ale také na neinvestiční akce. Tyto dotace jsou čerpány prostřednictvím operačních programů, obecně prospěšných společností nebo dobrovolných svazků obcí. Dotačních titulů je velké množství a podniky musí sledovat vypisované výzvy podle svých potřeb. Národní dotace jsou hrazeny pouze z veřejných rozpočtů České Republiky. V tomto případě se dotace využívají na podporu pojištění, podporu úroků, úvěry a garance a zelenou naftu. Tyto podpůrné prostředky jsou pro zemědělce zásadní k zajištění jejich činností a leckdy také k udržení svého podnikání.

1.3.2 Podnik, certifikace a ochranné známky

Stejně jako firmy z ostatních odvětví, se i v potravinářství dodržují zákonné předpisy a podniky získávají pro svou produkci ochranné známky a certifikace kvality. Pro potřeby této práce jsou vyjmenovány tyto konkrétní předpisy a certifikace:

HACCP

Jedním z nejdůležitějších materiálů, kterým se musí podnik povinně řídit je tzv. HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points). Jedná se o určení kritických bodů podniku (dle Nařízení ES č. 853/2004, o hygieně potravin) ve výrobě, skladování, přepravě a uvádění do oběhu, ve kterých je největší riziko porušení zdravotní nezávadnosti produkce. Provádět jejich kontrolu, vést evidenci o kritických bodech, termínech a závěrech z těchto kontrol. Tento postup je preventivní a vede k předcházení poškození zdraví spotřebitele.

Ochranná známka SISPO

O právu užívání ochranné známky členem SISPO rozhoduje předsednictvo na základě návrhu kontrolní komise, která posoudí, zda byly dodrženy všechny podmíněné body včetně zákazů, příkazů a limitů.

U pěstitele je kontrolováno především:

- 1) Kontaminace půdy těžkými kovy,
- 2) kontaminace ovoce těžkými kovy,
- 3) kontaminace ovoce rezidui pesticidů,
- 4) monitoringu biotických a abiotických faktorů,
- 5) používání přípravků na ochranu rostlin,
- 6) protierozní opatření,
- 7) použití herbicidů v sadech,
- 8) použití hnojiv,
- 9) použití mechanizačních prostředků na ochranu rostlin,
- 10) odborná způsobilosti osoby rozhodující o ochraně rostlin,
- 11) absolvování odborných školení k rozšíření znalostí.

12) ochrana agrogenózy sadů a jejich okolí,

13) kontrola ovocných výsadeb.

Podle ovocnářské unie lze ochrannou známku udělit až po uplynutí tříletého přechodného období, během kterého čekatel převede svoji technologii na integrovaný způsob pěstování. To znamená, že ochrannou známku obdrží nový člen po splnění všech podmínek pěstování ve čtvrtém roce členství v SISPO.

Global GAP

Tuto certifikaci spravuje firma ABCETR podle ceníku – viz příloha č. 3. Pokud chce podnik těmto řetězcům dodávat, bez této certifikace se neobejde. Pro certifikace GlobalGAP je velké množství požadavků splněno certifikací podle Nařízení Rady (ES) o ekologickém hospodaření, kontrolami Cross Compliance – viz příloha č. 4 nebo splněním požadavků Nařízení Rady (ES) o hnojivech. Certifikace je tedy zajímavá pro ekologicky hospodařící podniky, i když nedodávají velkým řetězcům.

V rámci kontroly musí podnik splnit tyto požadavky:

- Zaručenost zpětné dohledatelnosti dodávaných produktů,
- vedené záznamy a protokoly o veškerých podnikových procesech jako jsou: výsadba, ochranné prostředky používané ve skladech, protokoly o použitých hnojivech, protokoly o skladování provozních prostředků a produktů, záznamy o dodržování všech hygienických předpisů, protokoly o proškolení zaměstnanců,
- používání kvalitního rozmnožovacího materiálu, které musí být doloženo dodacími listy,
- dokumentace o všech realizovaných opatřeních a dodržování předepsaných osevních postupů,
- dodržování postupů při obhospodařování půdy, které nezpůsobují erozi,
- dodržování Nařízení Rady (ES) o hnojivech na jejich používání a požadavků Cross Compliance,
- dodržování kvality závlahových vod – prováděné analýzy,
- kontrola ochrany rostlin s těmito požadavky,
- neprodlená registrace všech opatření na ochranu rostlin,

- používání integrované ochrany rostlin,
- řádné uskladnění prostředků na ochranu rostlin,
- pravidelná školení zaměstnanců o hygieně potravin při sklizni,
- dokumentace na posklizňová opatření a používání povolených prostředků na ochranu rostlin,
- pracovní podmínky zaměstnanců (mzda, pracovní doba, bezpečnost práce...) musí splňovat zákonné předpisy, dále musí zaměstnavatel provádět pravidelná školení ochrany a bezpečnosti práce a všechny dokumenty mít v potřebných jazykových mutacích,
- vytvoření konceptu výroby v souladu s požadavky ochrany přírody a konceptu na zacházení s odpady.

Certifikace ISO

ISO je jednou z nejznámějších a celosvětově uznávaných certifikací. Normy a nařízení pro udělování certifikací vydává International Organization for Standardization V překladu znamená Mezinárodní organizace pro normalizaci se sídlem v Ženevě. V zemědělství používá jen zřídka. Tento podnik tuto certifikaci nevlastní, ani není uvažováno o jejím získání. Pro kvalitní fungování podniku není potřebná. V případě, že by podnik uvažoval o certifikaci podle ISO, tak připadají v úvahu tyto dvě normy. Systém managementu kvality ISO 9001 a systém environmentálního managementu dle ISO 14001. Není to podmínkou, ale ISO 14001 se ve většině případů zavádí ve spojení s ISO 9001.

Popis ISO 9001

V souladu s touto normou musí podnik zajistit následující kroky:

- Identifikovat podnikové procesy - (řídící procesy, procesy zajišťování zdrojů, realizační procesy, procesy měření a tzv. externě řízení procesy (tzv. „outsorcované“),
- stanovit posloupnost a vzájemné vztahy mezi nimi (pomocí map a karet procesů),
- zajistit potřebné zdroje (personál, infrastruktura, vybavení...),

- monitorovat, měřit, analyzovat (volit měřitelné ukazatele, určit kdy, jak a co měřit, zajistit nápravná opatření v případě, že některý proces neprobíhá podle požadavků), výsledky monitorování a měření slouží jako podklad pro následné analyzování,
- uplatňovat opatření.

Samozřejmě se jedná jen o kontrolu procesů řízení kvality, ale v rámci udělení certifikace Systému managementu kvality se kontrolují také související činnosti jako jsou bezpečnost informací, BOZP, ochrany životního prostředí, společenská odpovědnost firem...)

Popis ISO 14001

Aby podnik dosáhl environmentálních cílů, je nutné zavést nejlepší dostupné techniky tam, kde je to z hlediska nákladů efektivní. Díky toto zavedení této normy získá podnik návod, jak vytvořit a vést systém environmentálního řízení.

U zavedení této normy je nutné zajistit tyto kroky:

- Organizační struktura podniku (porozumění, rozsah a systém environmentálního managementu),
- vedení podniku (systémové zajištění environmentálního managementu, environmentální politika, pravomoce a odpovědnost),
- plánování (řešení rizik a příležitostí, environmentální cíle a plánování jejich dosažení),
- podpora (zdroje, kompetence, povědoví, komunikace, dokumentované informace,
- provoz (plánování a řízení provozu, havarijní připravenost a reakce),
- hodnocení výkonnosti (monitorování, měření, analýzy, vyhodnocování, interní audity, přezkoumávání systému),
- zlepšování (neshody a nápravná opatření, neustálé zlepšování).

Je důležité, aby podnik uspokojoval potřeby současnosti a neohrozil budoucí generace v uspokojení jejich potřeb. Pokud vyvážíme všechny tři pilíře udržitelnosti, dosáhneme udržitelného rozvoje.

1.4 Udržitelný rozvoj zemědělského podniku

Udržitelný rozvoj zemědělského podniku lze tedy chápat jako takový způsob zemědělského podnikání, který uspokojuje lidské potřeby šetrným způsobem. Tím je myšleno, aby produkoval tak, aby i budoucí generace uspokojily své potřeby při udržení stejné životní úrovně. Životní styl a podnikání by neměli být v rozporu se schopností přírody „zůstat na živu“. V rámci tohoto tvrzení lze udržitelné podnikání hodnotit např. pomocí tzv. pilířů udržitelnosti.

1.5 Pilíře udržitelného rozvoje

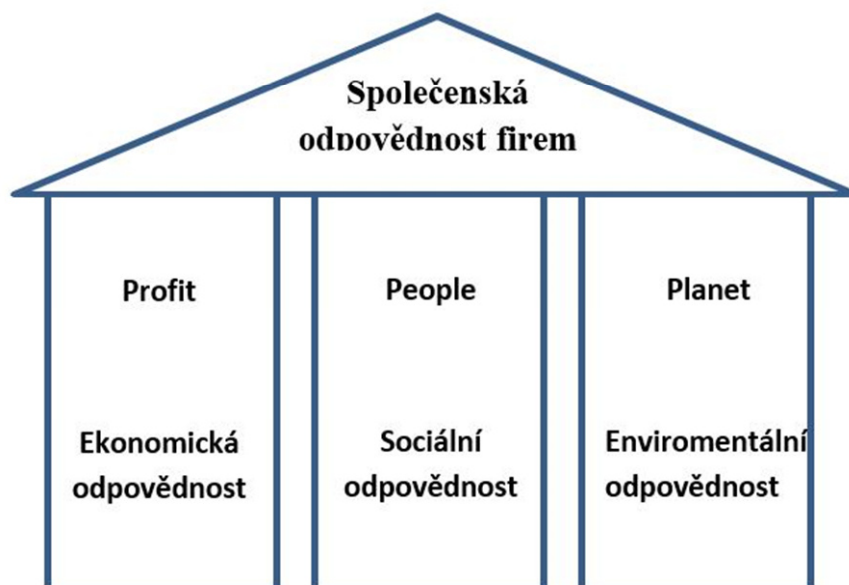
Jedná se o tři základní sféry, které odpovědná firma respektuje. Pilíře na sebe vzájemně působí, ovlivňují se a jsou vzájemně propojené.

Udržitelnost je chápána jako vyváženost vývoje mezi environmentálním, ekonomickým a sociálním pilířem udržitelného rozvoje. Cílem je, aby se vývoj v některém pilíři nevyvíjel na úkor ostatních. (MMR, 2012)

Podle Hadrabové (2010) Ekonomický pilíř a environmentální spojují snahu ocenit nevládné dopady lidských aktivit na společenské dobro neboli blahobyť, který představuje jednu z klíčových oblastí environmentální ekonomie. Sociální a ekonomický pilíř jsou provázány přes zajištění základních potřeb obyvatel a redistribuci bohatství v rámci společnosti. Sociální pilíř a environmentální kladou a dávají dohromady důraz na etické hodnoty a principy

Podle Tetřevové (2017) vychází základní pojetí CSR z tzv. triple bottom line (viz obrázek 3). Je založeno na třech pilířích, které jsou rovněž označovány jako 3P (profit - zisk, people - lidé a planet - planeta). První pilíř představuje ekonomickou odpovědnost podniku, jejíž podstata spočívá v transparentním podnikání, uplatňování principů dobrého řízení

a v rozvíjení pozitivních vztahů se stakeholdery. Druhý pilíř tvoří odpovědnost sociální, která je založena na odpovědném chování vůči zaměstnancům a veřejnosti. Třetí pilíř představuje environmentální odpovědnost, tedy snahu o minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí.

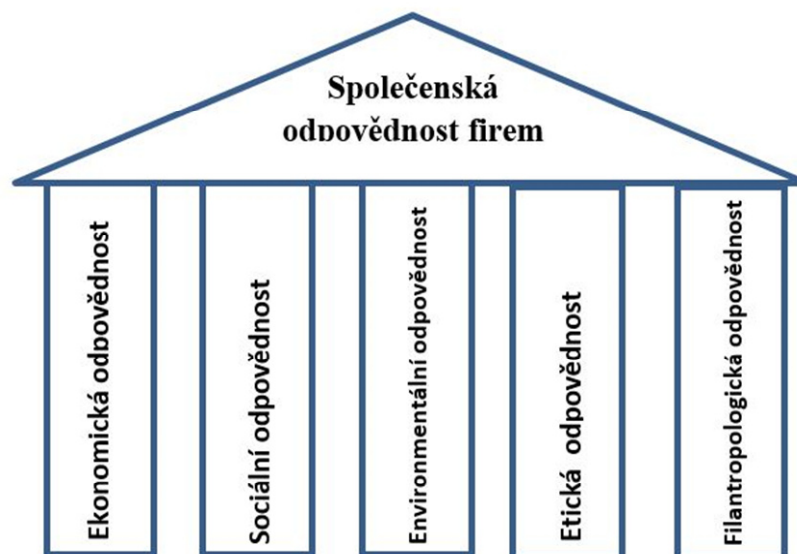
Obr. 3: Trojí zodpovědnost

Zdroj: Tetřevová a kol. (2017), vlastní přepracování

Na základě v současné době známých přístupů lze navrhnout modifikované pojetí komponent CSR, zahrnujících následujících pět odpovědností (TETŘEVOVÁ, 2011):

- Ekonomická odpovědnost, která spočívá v zajištění užitečných výrobků a služeb pro společnost v požadovaném množství a kvalitě za rozumnou cenu při současné realizaci přiměřeného zisku pro vlastníky;
- sociální odpovědnost, která je založena na respektování širokého spektra potřeb a zájmů lidských zdrojů;
- environmentální odpovědnost spočívající v zabránění vzniku negativních externalit a v realizaci proaktivních environmentálních opatření;
- etická odpovědnost, která obsahuje tvorbu, naplňování a propagaci širšího uplatnění etických norem;
- filantropická odpovědnost realizovaná formou firemního dobrovolnictví a dárcovství.

Podle Tetřevové (2017) zahrnuje toto modifikované pojetí nejširší škálu komponent, která zohledňují všechna výše uvedená pojetí. V každé z těchto pěti oblastí přitom podniku může realizovat široké spektrum různých aktivit.

Obr. 4: Modifikované pojetí společenské odpovědnosti firem

Zdroj: Tetřevová a kol. (2017), vlastní přepracování

Podle Křena a Duškové (2015) se v poslední době přidává ještě čtvrté hledisko - hledisko kvality řízení.

Obr. 5: Schématické znázornění dimenzí (pilířů) a indikátorů setrvalého rozvoje

Zdroj: Křen, Dušková (2015)

Křen a Dušková (2015) uvádí, že je nutné mít k dispozici tzv. indikátory, podle nichž je možné identifikovat stávající a aktuální stav klíčových oblastí udržitelného hospodaření.

Pro potřeby této práce jsou stanoveny následující indikátory.

- Spotřeba obnovitelných zdrojů,
- množství odpadů a recyklace,
- množství vypouštění výfukových plynů do ovzduší,
- ochranné známky a certifikace – ekologické hospodaření.

1.5.1 Environmentální pilíř

Pro trvalou fyzickou udržitelnost vývoje fyzického životního prostředí musí toky materiálu a energie by měl splňovat tři podmínky:

- 1) intenzita využívání obnovitelných zdrojů nepřesahuje rychlost jejich regenerace,
- 2) intenzita využívání neobnovitelných zdrojů nepřesahuje rychlost, s níž jsou vyvíjeny jejich trvale udržitelné obnovitelné náhrady,
- 3) intenzita znečišťování nepřesahuje asimilační kapacitu životního prostředí. (MMR, 2012)

Evropská unie zavedla pro posuzování ekologické udržitelnosti celoevropské nástroje, jako např. Evropská ekologická síť (EECONET), NATURA 2000 a MA21, které se v praxi posuzují ekologický pilíř udržitelnosti.

Tento pilíř CSR se zaměřuje na oblast životního prostředí. Environmentální oblast se v posledních letech stává stále více diskutovaným tématem. Poukazuje na to, že hospodářská činnost a kulturní rozvoj jsou ovlivněny přírodními podmínkami. Lidé a jejich jednání jsou součástí zemské biosféry a jsou plně závislí na přírodních zdrojích. (Moldan, 2015)

1.5.2 Ekonomický pilíř

Podle Hadrabové (2010) je ekonomický pilíř provázán se sociálním přes zajištění základních potřeb obyvatel a redistribuci bohatství v rámci společnosti. Ekonomický pilíř je s environmentálním spojen dopady lidských aktivit na blahobyt obyvatel.

Do ekonomické oblasti se řadí například platební morálka, ochrana dat či dodržování stanovených etických kodexů. Jedná se o jeden z klíčových nástrojů etického řízení firmy. Obsahuje souhrn platných pravidel žádoucího společenského chování v rámci firmy. Zlepšuje tak vztahy se zájmovými skupinami a upevňuje firemní kulturu. Etický kodex musí být sestaven tak, aby odpovídal požadavkům firemní etiky, ale také zcela vyhovoval děním, ke kterým ve firmě dochází v průběhu běžného denního provozu. (Seknička, 2016)

K měření a posouzení ekonomického pilíře se nejčastěji používá index HDP (viz. příloha č. 1)

1.5.3 Sociální pilíř

V rámci Rozvojového programu OSN (UNDP) je sledována sociální soudržnost všech členských států OSN pomocí tzv. indexu lidského rozvoje – označuje se jako HDI (MMR, 2012), viz.. příloha č. 1. Smyslem HDI je zachytit jak ekonomické, tak sociální oblasti rozvoje. Index se zaměřuje na tři základní oblasti: dlouhý a zdravý život, přístup ke vzdělání a životní standard.

V ČR jsou v rámci strategie udržitelného rozvoje určeny prosociální pilíř určité strategické cíle. Konkrétně udržet si stabilní počet obyvatel ČR a postupem času zlepšovat jeho věkovou strukturu, trvale snižovat nezaměstnanost, podporovat rozvoj lidských zdrojů a dosáhnout co největší sociální soudržnosti a udržet vhodné formy rozmanitosti kultur, života venkova a aglomerací. (Soukopová, 2011)

Do této oblasti CSR je možné konkrétně zahrnout například pružnou pracovní dobu, příspěvek na stravování, školení zaměstnanců, příspěvek na dovolenou či udržování kontaktů se zaměstnanci v době rodičovské dovolené. (Kašparová, Kunz, 2013) V souvislosti se spoluprací firmy se společností se lze mnohdy setkat s pojmem „corporate citizenship“ neboli firemní občanství – dlouhodobé budování dobrých vztahů firmy s jejím okolím. Firemní občanství bývá mylně zaměňováno se CSR- to však, jak je však zřejmé z

výše uvedené definice, je daleko rozsáhlejší pojem, který kromě sociálního aspektu obsahuje také ekonomickou a environmentální sféru. (Wells, 2013).

1.6 Zainteresoované strany

Podnik svou činností zapojuje do svého podnikání velké množství subjektů, kterých se podnikání dotýká přímo nebo nepřímo. Podnik by měl tyto zainteresoované strany identifikovat a pracovat s nimi.

Tuto identifikaci lze provést několika způsoby. Jedním z možných je model EFQM.

Česká společnost pro jakost uvedla v roce 2019 „do života“ českou verzi tohoto modelu. Podle autorů je určen pro všechny organizace bez ohledu na jejich velikost a také na to, zda působí ve veřejném, soukromém nebo třetím sektoru.

Model zdůrazňuje důležitost těchto zásad:

- Nadřazenost zákazníka,
- potřebu vnímat z dlouhodobého hlediska zainteresoované strany jako střed veškerého dění,

porozumění vztahům mezi příčinami a následky, mezi tím, proč organizace něco dělá, jak to dělá a čeho v důsledku své činnosti dosahuje.

2 Zhodnocení vybraného zemědělského podniku z pohledu udržitelného podnikání

Pro tuto část diplomové práce byl zvolen ovocnářský podnik nadregionálního významu, který patří k největším producentům jablek v ČR. Podnik je rodinným podnikem, který je kapitálově silný, stabilní a finančně zdravý.

V aplikační části práci je představena firma, která je z důvodu utajení citlivých údajů označena jako firma XYZ. Podobně jsou i skutečná jména vlastníků nahrazena pro potřeby práce příjmením Novák. Hodnocená firma XYZ využívá pro své podnikání velké množství podpor.

2.1 Představení podniku

Firmu XYZ založil pan Karel Novák v roce 1991. Do firmy vstoupil 1. 5. 1995 Jan Novák, který je fyzickou osobu, podnikající na základě živnostenského listu.

Bohumil Novák, dědeček nynějšího majitele, byl sadař. V padesátých letech 20. století odevzdal pozemky ovocných sadů do družstva, kde se na nich kolektivně hospodařilo. Na základě restitučních nároků bylo rodině vráceno 11 ha vzrostlých sadů starších stromů. V sadu byly pouze jabloně. Postupně byla půda přikupována a pronajímána od soukromých majitelů. Byly rozšířeny i pěstované ovocné druhy. Firma se zabývá především pěstováním jablek. Firma XYZ patří k největším producentům jablek v ČR.

Firma měla k 31. 12. 2019 22 stálých zaměstnanců a každoročně nabízí práci průměrně 80 brigádníkům ročně (jedná se převážně o pracovníky ukrajinské a rumunské národnosti). Brigádníci jsou najímáni na prořezávání stromů a sklizeň ovoce.

K 31. 12 2020 podnik hospodařil podnik dle informací podniku na 320 ha ovocných sadů.

Obr. 6: Podíl konkrétních druhů ovoce na celkové produkci

Zdroj: Vlastní zpracování

Sady se nacházejí na třech sousedících katastrálních územích, ale také v 90 km vzdálené lokalitě. Tento pozemek byl pronajat především kvůli odlišným klimatickým podmínkám. Minimální teploty v době květu se zde pohybují o cca 5 °C výše než na většině obhospodařovaných pozemků. Mohou zde být pěstovány odrůdy, které vyžadují teplejší klima. Například se jedná o jablka Golden Delicious, o které je mezi odběrateli velký zájem.

Od 1. 4. 1998 je firma XYZ členem Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce Holovousy, která je součástí Ovocnářské unie České republiky. Dále je členem odbytového družstva ovocnářů. Do družstva odvádí firma XYZ příspěvky podle výměry obhospodařované půdy. Za své příspěvky má nárok na zapůjčení zemědělské techniky (odpovídá hodnotě odvedených příspěvků), kterou může libovolně užívat. Nárok je uplatňován za určité období, proto může být hodnota techniky poměrně vysoká.

Roční obrat firmy se blíží 100 milionům korun.

2.2 Zhodnocení stávajícího systému řízení

Podnik XYZ se chová šetrně k životnímu prostředí, což je zřejmé z dodržování zákonných hygienických předpisů. Také vlastnictví ochranných známek a certifikací kvality je toho

důkazem. Dále je nutné identifikovat zainteresované strany a nadále s nimi pracovat. Tyto subjekty jsou pro podnik velmi důležité a jsou bezprostředně dotčeni jeho činností nebo naopak. Základním kamenem každého zemědělského podniku jsou dotační peníze, které podniky pobírají. Je důležité zmínit, jaké dotace podnik pobírá.

2.2.1 HACCP

Tento materiál je zpracován odbornou firmou, která zná kompletně celý podnik do nejmenších detailů a navržená opatření na eliminaci kritických bodů jsou „na míru“ podniku. Jejich dodržování je povinné a kontrolním orgánem je Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Zpracovaný HACCP je základním materiálem, bez kterého není možné držet a získat jakékoliv označení kvality nebo certifikace.

2.2.2 Ochranná známka SISPO

Podnik vlastní ochrannou známku SISPO, která je ochrannou známkou Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce. Po splnění podmínek obdrží podnik osvědčení o splnění podmínek – viz příloha č. 5.

Kontrolu dodržování podmínek provádí kontrolní komise a probíhá nejméně 1x za 3 roky, kde pěstitel předkládá záznamy o monitoringu abiotických faktorů a škodlivých organismů (průběh počasí, přehled infekcí strupovitosti, přehled úlovků z lapačů) a opatření k posílení biologické rozmanitosti (diverzity).

Dále přehled provedené chemické ochrany v sadech, přehled hnojení, výsledky analýz těžkých kovů v plodech z aktuálního roku, výsledky analýzy těžkých kovů v půdě a kopii o funkční způsobilosti mechanizačního prostředku o ochraně rostlin pro prostorové kultury atd. – viz příloha č. 6.

Z každé kontroly je vyhotoven zápis – viz příloha č. 7. V případě nedodržení stanovených podmínek dochází k sankcím i opakovaně, a nakonec k odebrání ochranné známky.

2.2.3 Certifikace GlobalGAP

Podnik je dále držitelem certifikace GLOBALGAP, která je vyžadována velkými obchodními řetězci. Pro zajištění odbytu jsou obchodní řetězce pro podnik jedním z nejdůležitějších partnerů. Dodržování podmínek dle GLOBALGAP je pro podnik náročné, ale je nutné vést pravidelně veškeré evidence. Kontrolní orgány jsou při kontrolách této certifikace nekompromisní.

2.2.4 Certifikace ISO

Diskuse o zavedení certifikace ISO již v podniku proběhla. Bylo zjištěno, co vše je zapotřebí splnit a také byly vypočítány náklady na její získání. V případě zájmu o certifikaci ISO 9001 a 14001 je nutné zdokonalit enviromentální systém, ale velkou většinu podmínek pro udělení certifikace podnik splňuje již dnes. Bohužel v současnosti majitel firmy nespátuje v získání těchto certifikací výhodu pro svůj podnik do budoucna. Nyní by to byla pro podnik jen další finanční a biurokratická zátěž, která by negenerovala žádné další přínosy. Je ale doporučeno se získáním certifikace zabývat i v budoucnu. Jedná se o mezinárodně uznávané označení kvality podniku z různých úhlů pohledu na něj.

2.2.5 Zainteresované strany

Bylo zjištěno, že podnik nepracuje se zainteresovanými stranami, proto se podniku doporučuje zainteresované strany identifikovat a být s nimi v kontaktu. Pravidelně tuto skupinu subjektů aktualizovat a aktivně s nimi pracovat. Podnik by tím předcházel vzniku různých, někdy i nepříjemných situací, které by podnik mohl řešit včas a s určitou připraveností.

2.2.6 Dotační politika podniku

V zemědělství se točí mnoho peněz přes dotační tituly. Každý zemědělský podnik čerpá dotace na každý obhospodařovaný hektar půdy. Tyto dotace jsou čerpány přes Státní zemědělský a intervenční fond na základě Jednotné žádosti o platbu. Sazebník pro rok

2019 – viz příloha č. 8. Podmínkou je zanesení obhospodařované půdy do veřejného registru půdy tzv. LPIS.

Tab. 2: Přijaté podpory podniku XYZ v roce 2019

druh přímé platby	výše v Kč/ha	nárokovaná plocha v ha	celkem
SAPS	3 394,11	331,32	1 124 536,53
VCS – velmi vysoká pracnost	11 735,23	156,78	1 839 849,36
VCS – vysoká pracnost	7 892,29	103,30	815 273,56
PVP	129,86	331,32	43 025,22
AEKO	10 917	313,11	3.418.221,87
ANC-ANC	53 EUR (*25,724) = 1 363,27	313,11	428 853,47
GREENING	1 877,38	Vojtěška – 8,92 Úhor – 7,41 Trávy – 0,66 Sady – 313,11	619 723,14
Celkem			8 289 483,15

Zdroj: Vlastní zpracování, dle interních údajů podniku

Mnohem více peněz podnik čerpá z různých dotačních titulů na investice. Dle informace od kvalifikovaného pracovníka podniku bylo v roce 2019 bylo čerpáno z různých dotačních titulů přes 28 000 000 Kč. Částka byla využita na investiční akce, restrukturalizaci sadů, zabezpečení plodin proti nepříznivým vlivům počasí, pojištění produkce a zelenou naftu Čerpání dotačních peněz podléhá přísným kontrolám příslušnými kontrolními orgány. Podle výše čerpaných dotací je zřejmé, že jsou pro fungování podniku zásadní.

2.3 Přístup k využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů

Podnik XYZ využívá ke svému podnikání mnoho přírodních zdrojů.

Mnoho zdrojů je obnovitelných, ale podnik pracuje také s neobnovitelnými zdroji. Je nutné chovat se k přírodě šetrně a čerpat pouze takové množství zdrojů, aby byla zajištěna jejich přirozená obnova.

Úspora obnovitelných zdrojů

V podniku se využívá velké množství energií. Je důležité zavádět nejrůznější úsporná opatření, která spotřebu sníží. V sadech je používána na závlahu užitková voda z vlastních vrtů a studní. Která je pravidelně kontrolována na zdravotní nezávadnost. Kontrola je prováděna akreditovanými laboratořemi. Užitková voda je zavedena do sadů pomocí kapénkové závlahy. Voda je aplikována po kapkách pouze v oblasti kořenů ovocných stromů. Pravidelně se provádí rozborů půdy, listů a plodů. Na základě rozborů se reguluje hnojení porostů pomocí závlahy nebo postřikem na list. Používá se pouze u jabloní a částečně u třešní. Tyto závlahy jsou pořizovány postupně z dotačních prostředků a jejich pořízení má pro podnik velký význam. Zajistí úspornou závlahu stromů a zajistí tím vyšší výnosy, než kdyby se závlaha nepoužívala. Jiným způsobem není možné kvalitní závlahu v sadech zajistit. Tradiční způsob zavlažování byl již dlouhodobě nevyhovující.

Obr. 7: Kapénková závlaha

Zdroj: (Bobková, 2017)

Výhody kapénkové závlahy oproti tradičnímu způsobu zavlažování jsou označeny zelenou barvou a nevýhody jsou označeny vzhledem k původnímu způsobu zavlažování označeny červeně.

Tab. 3: Porovnání tradičního a kapénkového zavlažování

Tradiční zavlažování	Kapénková závlaha
Nutnost zajištění nového vrtu nebo využití	Dostačující stávající vrt

pitné vody z vodovodního řadu	
Velká čerpadla na vodu	Malá úsporná čerpadla na vodu
Časté opravy a tedy ježdění po půdě	Téměř bezúdržbová technologie
Nejnutnější množství závlahy	Dostatečné a kvalitní množství závlahy
Menší výnosnost produkce	Větší výnosnost produkce
Nepříliš náročné zavlažování na finanční prostředky	Finančně velmi náročná technologie

Zdroj: Vlastní zpracování, dle interních údajů podniku

Dalším důležitým úsporným opatřením z pohledu podniku je chlazení a skladování ovoce. Tyto procesy jsou náročné na spotřebu elektrické energie. V letech 2014 – 2018 zajistil podnik XYZ výstavbu dvou ULO (Ultra Low Oxygen) skladů, které se řadí k nejmodernějším v Evropě. Tento druh skladů zamezí přístupu kyslíku k uskladněným plodům a prodlužuje jejich trvanlivost. V minulosti podnik ke skladování ovoce používal velké chladírny, které byly velice ekonomicky neefektivní. Tyto sklady byly částečně hrazeny z Programu rozvoje venkova a jejich pořizovací cena obou skladů byla 87 400 000 Kč. Ministerstvo pro místní rozvoj se prostřednictvím programu podílel na celkových nákladech částkou 39 330 000 Kč. Tedy velmi významně. Zbývající prostředky byly z vlastních zdrojů podniku a částečně také z úvěrových prostředků.

Obr. 8: Sklad s ULO technologií

Zdroj: (Bobková, 2017)

Všechna tato úsporná opatření pracují s minimem energií a v porovnání s minulostí přináší podniku několikanásobně vyšší zisky. Ostatně i to je důvodem, proč podnik vynaloží nemalé finanční prostředky na jejich pořízení. Tyto technologie podniku nejen uspoří náklady na pracovní síly a na platby za energie, ale zároveň vnášejí do podniku inovativní systémy, které zajistí kvalitnější podnikové procesy. Výsledkem toho jsou tak vyšší výnosy ze sadů, kvalitnější a v porovnání s minulostí celoroční zajištění prodejnosti jablek. Tímto způsobem skladování se eliminuje plýtvání potravinami, protože bez přístupu kyslíku zůstává ovoce ve stejném stavu od sklizně až po balení a expedici.

Odpady a recyklace

V podniku vzniká běžný odpad z provozu kanceláří, odpad ve formě barelů od chemikálií a hnojiv a dále kompostovatelný odpad.

Běžný odpad z kanceláří a od zaměstnanců se standartně třídí na jednotlivé složky komunálního odpadu. Koše na tříděný odpad jsou umístěny v kancelářích, na chodbách i v denní místnosti zaměstnanců. Podnik má smlouvu se svozovou firmou, která zajišťuje likvidaci tříděného a směsného komunálního odpadu.

Nádoby a barely od hnojiv jsou v režimu zpětného odběru, tudíž v podniku tento odpad vzniká, ale podnik nezajišťuje jeho následné využití. S každou dodávkou nových chemikálií a hnojiv opouští podnik také použité obaly na tyto složky.

V případě rušení či obnově výsadby dochází k pořezání stromů, které jsou určeny k dalšímu zpracování, popřípadě prodeji. Při rušení sadů vzniká bioodpad, což je určeno jako materiál pro další zpracování. Podnik má smlouvu s kompostárnou, kam odváží bioodpad, který není oprávněn zpracovat a odtud také v případě potřeby nakupuje zeminu. Vznikají také vedlejší produkty – dřevo a štěpky. Jelikož se jedná o kvalitní dřevo například pro uzenáře, tak není problém s jeho odbytem. Štěpky jsou využívány podnikem na topení ve vlastních budovách.

V rámci ekologie firma používá k tisku také recyklovaný kancelářský papír a omezuje jednostranný tisk na nutné minimum.

Doprava

Sklizeň se dopravuje do třídících linek a skladů zemědělskou technikou, což není příliš ekologické, ale je to jediný možný způsob. Dále jsou plodiny přepravovány k odběratelům

také nákladními vozy. Při přepravě plodin je vždy zvolena nejkratší a nejrychlejší cesta nejen z důvodu ekologie, ale také z důvodu udržení kvality plodin.

Plodiny

Plodiny jsou opatřeny ekologickou značkou v rámci certifikace GlobalGAP. Do plastových tašek a obalů jsou balena pouze jablka, ostatní ovoce je dováženo přímo do podniků k dalšímu zpracování. Při odběru menšího množství v podnikové prodejně jsou vyžadovány vlastní bedýnky nebo obaly, které si zákazník přiveze.

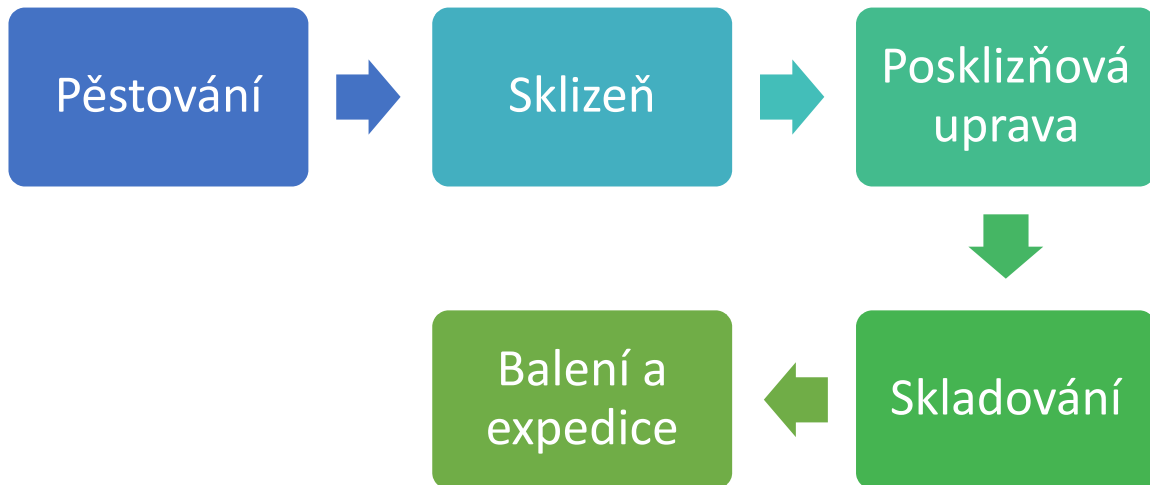
Dodavatelé

Nákupy od dodavatelů jsou řešeny jednorázovými většími objemy, které jsou zaváženy 2x ročně. Právě z důvodu co nejvyšší ekologie není přípustné časté zavážení. Podnik má velké skladovací prostory na chemické látky a hnojiva a přísnými bezpečnostními pravidly. Také ochranné pracovní pomůcky jsou objednávány 2x ročně.

Pokud zhodnotíme všechny roviny společenské odpovědnosti podniku, dojdeme k závěru, že podnik se jimi příliš nezabývá. Samotný pojem společenská odpovědnost nemají ve svém myšlení příliš jasně usazen. V mnoha případech ani majitelé podniku nevědí, že daná činnost se společenskou odpovědností souvisí nebo že působí přímo. Velkou většinu činností dělají tak, jak to zavedli jejich předkové. Prostě se snaží vykonávat svou činnost zodpovědně a tak, jak je to podle jejich uvážení správné. Pravdou je, že majitel je chemický inženýr, takže si je vědom dopadů, jaké mají chemikálie na přírodu a okolí. I z tohoto pohledu však nejedná pouze v rámci norem a nařízení, ale také s ohledem na životní prostředí, v jejímž středu žije on i jeho rodina.

2.4 Proces pěstování ovoce

Jako výrobek je v tomto podniku považováno ovoce. I když se to může zdát jako jednoduchý proces, pěstování ovoce má svá specifika a také know how. V sadech podnik pěstuje jablka, višně, švestky a třešně. Jak již bylo zmíněno, největší část produkce tvoří jablka.

Obr. 9: Proces pěstování ovoce

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4.1 Pěstování ovoce

V tomto podniku jsou na jedné ploše pěstovány různé odrůdy vždy stejného druhu ovoce. Hlavním důvodem je, že ranější odrůdy přilákají dříve včely a ty pak postupně „pracují“ na pozdějších odrůdách. Dále se rozmístěním stejných odrůd na různé plochy se eliminuje riziko zničení celé úrody stejného druhu například mrazem.

Každým rokem podnik obnovuje cca 1/10 ovocných sadů a minimální počet výsadby je 800 ks/ha. Tato plánovaná výsadba musí pocházet z certifikovaných a autorizovaných školek. Přesný počet kusů, druh i místo výsadby se hlásí na Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, který může určitou odrůdu nepovolit. Toto jsou podmínky pro to, aby mohla být výsadba pořízena z dotačních prostředků, v tomto případě z Evropských investičních dotací prostřednictvím Ministerstva zemědělství. Jednou z podmínek přidělení dotace je souhlas státní rostlino-lékařské správy a vlastnictví ochranné známky SISPO (Bobková, 2017).

U více jak 70 % jabloní jsou instalovány protikroupové zábrany, které eliminují riziko zničení úrody kroupami a silným větrem – jabloně jsou přivazovány ke konstrukcím těchto zábran.

Obr. 10: Protikroupové zábrany

Zdroj: Bobková (2017)

Další důležitou součástí sadů jsou závlahy. Závlaha se používá u jabloní a částečně u třešní. Na financování těchto opatření podnik využívá dotační tituly Ministerstva zemědělství, které jsou spolufinancovány Evropskou unií. Všechny durhy ovoce jsou pojištěné na kvalitu (strupovitost, deformace) a kvantitu (výtěžnost z hektaru). Na pojištění plodin existuje také dotační titul, který je čerpán z Podpůrného garančního a lesnického fondu (Bobková, 2017).

2.4.2 Sklizeň ovoce

Pokud je proces růstu ovoce zajištěn výše zmíněnými způsoby, následuje sklizeň. Jako první se sklízí třešně. Ty se trhají ručně i se stopkou – podmínka odběratele a dochází k rychlému zchlazení na 2 – 4 °C. Odváží se průběžně k odběratelům v průběhu sklizně a je prodáno 100 % produkce třešní okamžitě. Podle majitele podniku jsou z důvodů vysoké nákladovosti a velké náchylnosti vůči nepříznivým vlivům životního prostředí třešně pěstované v roce 2020 naposledy. Výsadba bude nahrazena jabloněmi. Druhým ovocem ke sklizni jsou višně. Ty se pomocí hydraulických setřásacích strojů sklepe na plachtu. Jsou zchlazeny na 0 – 1 °C, čerpají do cisterny a odvázejí přímo k zahraničnímu zákazníkovi. Tato odrůda je v podniku označována jako „rychlé peníze“. Poté začíná sklizeň švestek, která se provádí ručně. Švestky se ukládají do ULO skladů a jejich prodej začíná vždy v zimě. To už nejsou na trhu levné švestky z ciziny a odběratelé platí jakoukoliv cenu. Poslední na řadu přichází jablka. Sklízí se ručně do vaků, ze kterých jsou pak přendávány do beden.

2.4.3 Posklizňová úprava

Po sklizni přichází na řadu třídění a skladovací proces, který je klíčovou záležitostí v celém výrobním procesu ovoce.

Všechna jablka se odváží ze sadů přímo do chladicího boxu, kde dojde k rychlému zchlazení na 1 – 2 °C. Důležitým článkem, kudy projdou všechna jablka je třídící linka. Dalším výrazným úsporným opatřením je pořízení inovativní třídící linky, která zajišťuje kvalitnější a úspornější režim při třídění jablek. Byla pořízena částečně z dotačních peněz. Náklady na pořízení linky byly v roce 2013 25 875 250 Kč z toho dotace činila 11 643 863 Kč. Dle informací od kvalifikovaného pracovníka podniku došlo k úspoře vody oproti původním procesům o 50 %. K třídění jablek je zapotřebí velké množství vody. Do této třídící linky se vejde 295 m³ vody. Tato voda se vyměňuje každých 14 dní a je používána voda z vlastního vydatného vrtu. Pokud by ale vlastní vrt, jakkoliv přestal fungovat, tak by bylo takové množství vody velkým ekonomickým problémem. Zde je do budoucna možnost zlepšení současného stavu a možnost dojít k výrazným úsporám. Ať už finančním, ale také časovým.

Obr. 11: Inovativní třídící linka

Zdroj: (Bobková, 2017)

2.4.4 Skladování ovoce

Dalším fází výrobního procesu je uložení jablek do skladů. Díky moderní ULO technologii je skladování ovoce velmi kvalitní a zajišťuje také vyšší trvanlivost ovoce a jeho expedici k odběratelům celoročně.

Lze tedy konstatovat, že podnik díky kvalitnímu třídění a skladování jablek, prodá 95 % své produkce. Dle interních informací podniku by bez těchto moderních technologií bylo prodáno okolo 80 % produkce podniku.

2.4.5 Balení a expedice ovoce k zákazníkovi

Poslední fází je balení a doprava k odběratelům. Nyní probíhá balení plodin v jiném objektu. Vytríděné ovoce se odveze na paletách do objektu, kde probíhá balení a poté zpět do skladů. Balení je na přání zákazníka, takže je produkce balena několika způsoby.

Obr. 12: Balicí linka

Zdroj: dostupné z: <http://www.ebfruit.com/cs/trideni> [cit. 2020-6-30]

Největší množství jablek je umístováno do papírových prolisů, které jsou místěny v bednách, které jsou dováženy přímo k odběratelům a zákazníci nakupují jablka z takto dodávaných přepravek po kuse.

Obr. 13: Balení jablek

Zdroj: <http://www.ebfruit.com/cs/baleni> [cit. 2020-6-30]

Dalším typem je balení jablek do igelitových tašek po 2 kg balení tak, jak je známe z obchodu.

Obr. 14: Balení jablek

Zdroj: <http://www.ebfruit.com/cs/baleni> [cit. 2030-6-30]

Prémiová jablka jsou balena na tácky a do igelitových folií.

Obr. 15: Balení jablek

Zdroj: <http://www.ebfruit.com/cs/baleni> [cit. 2020-6-30]

Tento proces by bylo možné zefektivnit pořízením přídatné balicí linky k třídící lince. Automatická balicí linka je přesně naprogramovaná na konkrétní balení. Pokud bychom pořídili přídatný díl k automatické třídící lince došlo by ke zefektivnění celého procesu. Odpadlo by převážení vytříděných jablek do vzdálené budovy a opětné převážení zpět do skladů. Došlo by k zefektivnění procesu, který je velmi zdoluhavý a také náročný na pracovní síly.

2.5 Shrnutí fungování podniku a jeho činností

Bylo zjištěno, že podnik vlastní ochranné známky a certifikace kvality, které jsou zásadní pro jeho další rozvoj. Ať už podniku slouží k snazšímu čerpání dotací (HACCP, SISPO) nebo k odbytu produkce do obchodních řetězců (GlocalGAP). Další možnou certifikací, kterou by mohl podnik vlastnit je ISO. Z interního hodnocení podniku vyplynulo, že tato certifikace je finančně náročná a prozatím by nepřinesla podniku žádné další nové výhody. I když by měl podnik registrovat tuto možnost a v budoucnu opět prověřit možnost jejího zavedení. Dále bylo zjištěno, že podnik nemá identifikované zainteresované strany a nepracuje s nimi. Nepřímo ano, ale pouze tak, aniž by si uvědomoval, že právě zainteresované strany těmi, kdo jsou jeho podnikáním úzce spojeni. Je nutné identifikovat alespoň nejbližší zainteresované strany a dále s nimi pracovat, protože činnosti podniku se jich přímo nebo nepřímo dotýkají. Existují i takové subjekty, které jsou pro fungování podniku zásadní a tedy jsou pro podnik prospěšní a potřební. Je důležité seznam zainteresovaných subjektů pravidelně aktualizovat a aktivně s ním pracovat.

Mezi udržitelné aktivity, které podnik vykonává, se řadí například opatření v oblasti úspor energií. Podnik investuje do inovativních technologií a tím se snaží spotřeby energií optimalizovat. Pořízením kapénkové závlahy došlo nejen k úspoře vody, ale také ke kvalitnímu zavlažování. To se odráží také na množství produkce neboli výnosnosti ze sadů. Dle kvalifikovaného odhadu podniku se produkce po zavedení kapénkové závlahy zvýšila o 15 %. Kapénková závlaha byla pořízena postupně v několika letech, proto bylo možné provést kvalifikovaný odhad až po ustálení této technologie v podmínkách podniku. A následné porovnání výnosu produkce před a po zavedení této technologie. Zároveň touto technologií bylo eliminováno riziko nedostatku vody, které bylo nadměrnou spotřebou vody velmi vysoké. Dalším úsporným krokem bylo postavení ULO skladů. Zde došlo dle odborníků k významné úspoře elektřiny a také k výraznému zkvalitnění skladování produkce. Dále v oblasti odpadů spojuje dodávky hnojiv a ostatního materiálu do větších závozu (méně častých) a tím se snaží minimalizovat dopady na ovzduší. Podnik je držitelem ochranných známek a certifikací, které zaručují, že podnik hospodaří v režimu ekologického zemědělství. V této oblasti je podnik je podnik aktivní, ale tyto procesy je možné ještě více zefektivnit, optimalizovat množství přepravy jablek na nutné minimum a urychlit například proces balení. V rámci činností spojených s přepravou jablek je prostor pro snížení nákladů v přepravě.

3 Návrhy na zlepšení podnikových procesů

Po vyhodnocení aplikační části práce bylo zjištěno, že je v podniku prostor pro zlepšení a zefektivnění dílčích činností podniku. V první řadě je nutné indentifikovat zainteresované strany, které jsou nedílnou součástí většiny činností podniku. S těmito subjekty aktivně pracovat, protože jsou pro podnik přínosem nebo jsou činností podniku jakkoliv dotčeni. V podniku dochází k časté manipulaci a přepravě jablek ze sadů do chladicích boxů, na třídící linku a dále na balící linku. Přeprava je neekonomická, neekologická, časově náročná a také hrozí nebezpečí poškození produkce častou manipulací. Vlivem klimatických změn dochází k ubývání vodních zdrojů a to je pro podnik velkou hrozbou. Proto je nutné uvažovat do budoucna také o zajištění technologie, která zajistí významnou úsporu vody a zajistí pro činnost podniku dostupnost nakupované vody. Navrhovaná zlepšení jsou zaměřena především na ekonomickou stránku pracovních procesů, ale také na jejich zrychlení. Samozřejmě je zohledněna také návratnost investice, vhodnost inovace v závislosti na dalších aspektech, jako je prostorová vybavenost nebo například požadavky odběratelů.

3.1 Definování zainteresovaných stran

Zainteresované strany jsou pro fungování podniku velmi důležité. Z jedné strany tyto subjekty zapojuje podnik do své činnosti nebo je podnik ovlivňuje svou činností negativně. Z druhé strany jsou tyto subjekty pro podnik prospěšné a klíčové.

3.1.1 Klíčové zainteresované strany

Mezi klíčové zainteresované strany jsou zahrnuty následující subjekty.

Odbytové družstvo XY

Odbytové družstvo tvoří firmy, které pěstují ovoce v určité lokalitě. Družstvo je registrováno Státním zemědělským a intervenčním fondem Praha jako odbytová organizace producentů ovoce. Tato organizace slouží především k tomu, aby jako velkoproducent byla schopna uspokojit velké množství poptávky, což by každý jednotlivý

producent splnil jen těžko. Producenti jsou tedy schopni prodat veškerou úrodu s maximálními zisky.

Odbytové družstvo je tedy alfa a omega celého úspěchu jednotlivých producentů. Nejen, že se stará o odbyt, ale také podporuje producenty tím, že je vybaví potřebnou technikou. Technika je pěstitelům zapůjčována dle výše příspěvků, které do družstva odvádějí ale především podle potřeb. Tak se i malému pěstiteli se dostane pomoci v podobě například několikamilionového traktoru, který by si nemohl dovolit.

Závěrem je důležité říct, že jednotliví pěstitelé se musí vzájemně podporovat. Nevnímají jeden druhého jako konkurenci, ale jako doplňující se články. Jen tehdy může taková organizace fungovat ku prospěchu všech.

Pracovníci

Z pohledu zaměstnanců je zemědělství problematická oblast. Většina prací je vykovávána sezonně, i když je práce na půdě téměř celoroční. Není v silách samotných podniků zajistit v období sklizní vše vlastními zaměstnanci. Proto je nutné v zemědělství zaměstnávat větší množství brigádníků. V ovocnářství toto platí dvojnásob, protože sklizeň jablek a třešní nelze provést jinak než ručním sběrem. Také zaštipování stromků nelze udělat jinak než ručně. Podnik XYZ má stálých zaměstnanců 10, ale najímá dále cca 80 brigádníků. Brigádníci jsou z řad studentů, ale velká většina z nich jsou zahraniční pracovníci. Tato práce je fyzicky náročná a majitelé se snaží ji dobře finančně ohodnotit. Brigádníky podnik zaměstnává opakovaně, to znamená, že se zahraniční brigádníci vrací vždy na sezonu do České republiky. Majitel si tedy brigádníky vybírá a zaměstnává mnohdy celé rodiny. Práce v sadech je specifická a lze říct, že odborná. Pouze sběr ovoce může vykonávat kdokoli. Odborné práce při údržbě výsadby je složitější a vyžaduje znalost. Práce zahraničních brigádníků má návaznost na další aspekty, jako je například ubytování cizinců

v okolních obcích. Obce ve většině případů nejsou zcela spokojeni s touto situací, ale neexistují žádné zákonné prostředky, jak ubytování cizinců eliminovat.

Obchodní a správní zainteresované strany

Mezi zainteresované strany jsou zařazeni také členové rodiny. Mezi správními zainteresované strany můžeme řadit již zmiňované odbytové družstvo, dále svaz pro integrované systémy pěstování ovoce a státní instituce především pro čerpání dotací. V zemědělství je mnoho peněz poskytováno zemědělcům přes dotační tituly. Každý zemědělský podnik čerpá

dotace na každý obhospodařovaný hektar půdy. Podmínkou je zanesení obhospodařované půdy do LPIS. Tyto dotace jsou čerpány přes Státní zemědělský a intervenční fond na základě Jednotné žádosti o platbu. Sazebník pro rok 2019 – viz příloha č. 8

Mnohem více peněz podnik čerpá z různých dotačních titulů na investice. Prostředky byly využity na investiční akce, restrukturalizaci sadů, zabezpečení plodin proti nepříznivým vlivům počasí, pojištění produkce a zelenou naftu. Čerpání dotačních peněz podléhá přísným kontrolám příslušnými kontrolními orgány.

Společnost

Jako společnost v tomto případě je brána spíše zainteresovaná obec a její občané. Neméně důležité jsou včelařské spolky, protože včely jsou velmi citlivé na jakékoliv postřiky a chemikálie. Pěstování ovoce se dotýká také okolních obcí a jejich občanů, kteří mají vlivem této podnikatelské činnosti zvýšený pohyb techniky po komunikacích.

Důležité je prezentovat podnik jako součást života, která lidem přináší užitek než jako „škodnou“, která využívá půdu pro maximalizaci svých zisků. Podnik XYZ hojně přispívá na výchovu fotbalové mládeže, do místní školy a také ostatním spolkům přispívá na různé akce. Majitel podniku je také zastupitelem obce, ve které žije.

Partneři a dodavatelé

Podnik spolupracuje se svými dodavateli dlouhodobě. Jen ve výjimečných případech je mění. Dodavatelé sadby, hnojiv a chemikálií jsou odborníky ve svém oboru, a tudíž jsou si vzájemně prospěšní. Vzhledem k ploše sadů je podnik nucen najímat si čmelstva u dodavatelů, protože množství včel v okolí sadů je nedostačující. Dále se mezi dodavatele podniku řadí odborné firmy, které zajišťují pro podnik dotační prostředky.

Ostatní subjekty

Dále se jedná o včelařské spolky, drobné pěstitele, myslivecké spolky, kterých se také činnost podniku přímo dotýká. Další zainteresované strany by bylo vhodné definovat s pomocí majitele podniku. Tato kapitola je doporučena k dopracování, protože pro kvalitní fungování podniku je práce se zainteresovanými stranami důležitá. Komunikace s těmito subjekty je důležitá nejen v případě negativního působení podniku v případě nápravy škod, ale také proto, že podnik potřebuje se zainteresovanými subjekty udržovat vzájemně prospěšné vztahy.

Tab. 4: Vliv zainteresovaných stran na podnik

Zainteresoované strany	Pozitivní vliv na podnik	Neutrální vliv na podnik	Negativní vliv na podnik
Odbytové družstvo	•		
Pracovníci	•		
Obchodní subjekty	•		
Správní subjekty			•
Společnost	•		
Dodavatelé	•		
Ostatní subjekty (včelaři, myslivci, drobní pěstitelé...)		•	

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.2 Shrnutí zhodnocení zainteresovaných stran

Shrnutím vnímání zainteresovaných stran lze dojít k několika závěrům. Důležitým článkem pro tvorbu zisku je odbytové družstvo, které zajistí odbyt plodin za cenu, která je akceptovatelná pro obě strany.

Součástí řetězce jsou pracovníci a brigádníci. Podnik má také zájem na tom, aby kvalitní zaměstnanci, které zaměstnává, byli ve své práci spokojeni. Stálých zaměstnanců je 10, o to jednodušší je pro majitele podniku zajistit jejich spokojenost. Většinu práce odvádí brigádníci, kteří se každým rokem vrací, tedy i ti jsou dostatečně finančně ohodnoceni za svou práci

Zásadní pro fungování podniku XYZ (i většiny zemědělských podniků) je čerpání dotací pro zemědělce. Vzhledem k poměru dotačních peněz na celkových příjmech podniku je toto zásadní. Velké úsilí tedy směřuje k tomu, aby podnik splňoval kritéria pro udělování dotačních prostředků. Žádosti o dotace pro zemědělce ze SZIF si zajišťuje podnik vlastními silami. Na získání dotačních prostředků na investice si podnik najímá odborné firmy, které podávají žádosti za podnik.

Podnik se také zabývá mezilidskými vztahy a svým okolím. Majitel je ve své obci také zastupitelem obce, což trochu naznačuje, že s ním celkem dost občanů sympatizuje. Nejsou definovány všechny zainteresované strany. Z této práce vychází doporučení, aby podnik definování zainteresovaných stran věnoval časový prostor. Bylo by vhodné, aby podnik se zainteresovanými subjekty aktivně spolupracoval.

3.2 Návrh na investici do nové balicí linky

V podniku dochází k časté manipulaci s jablky, než jsou expedovány k zákazníkům. V této oblasti je spatřována možnost, jak zefektivnit podnikové postupy. Obsahem této kapitoly bude detailní rozpracování návrhu na investici do nové balicí linky včetně finančních vlivů na podnik, výpočet doby návratnosti investice podle dynamického modelu se zohledněním času a závěrečného doporučení či nedoporučení investice k realizaci.

Na základě zjištěných skutečností vzešel návrh na možnou investici. Jedná se o pořízení nové balicí linky, která by byla umístěna přímo u třídící linky a odpadla by častá manipulace s jablky. Stávající stav je takový, že balicí linka je v jiné budově než třídící linka. Je tedy nutné ze skladu jablka dovézt na třídící linku, poté jablka přepravit do balírny. Nyní tuto činnost zastávají 4 pracovníci na plný úvazek. Investicí do nové balicí linky by se uspořily dvě pracovní síly.

Nyní je balicí linka v samostatném objektu, který je dostatečně velký. Pořízení nové balicí linky by vyžadovalo, aby byl nový prostor odborně posouzen, zda vyhovuje všem potřebám pro její instalaci. Odborníkem, z firmy, která balicí linku nabízí, bylo zjištěno, že velikost prostoru pro její umístění je vyhovující. Zhoršení stávajícího stavu by bylo pouze ve velikosti pracovního prostoru.

3.2.1 Harmonogram investice

6 - 12 / 2019

1. krok - Sběr a vyhodnocení informací
 - a) Zhodnocení přínosů investice,
 - b) analýza trhu,

- c) ekonomické podklady,
- d) analýza efektivnosti investice .

12/ 2019 – 3/2020

2. krok - Pořízení nové technologie

- a) Instalace zařízení na balení ovoce včetně dopravy, montáže a odborného zaškolení.

2 – 6/2020

3. krok - Aplikace technologie a zkušební výroba

- a) Zkušební výroby,
- b) spuštění výroby,
- c) testování balicích výsledků.

4 – 7/2020

4. krok - Zaškolení nové technologie

- a) Organizace a realizace zaškolení nových pracovníků do nové technologie.

7 – 12/2020

5. krok - Vyhodnocení investice po uvedení nové technologie

Po poptávkovém řízení byla tato přídatná balicí linka nabídnuta dodavatelem za 5 032 200 Kč. Tato cena je pro podnik konečnou cenou. Cena je včetně dopravy, montáže a odborného zaškolení. Na tuto investiční akci by podnik mohl žádat o dotaci z Programu rozvoje venkova, která by pokryla 60 % investované částky. Zbývajících 40 % by podnik musel zaplatit vlastními finančními prostředky. Předpokládaná životnost investice je 5 let, podle zařazení majetku do odpisové skupiny. V případě pořízení investice bude hrazena z vlastních zdrojů podniku, popřípadě bude hrazena částečně z dotačních prostředků. Není tedy zapotřebí do výpočtu zahrnout žádné úvěrové náklady ani jiné poplatky.

3.2.2 Ekonomické zhodnocení investice do balicí linky

V této části bude zhodnocena investice z ekonomického hlediska. Prvním krokem je stanovení odpisů balicí linky, dále metoda hodnocení investice a také cash flow investice. Na základě zhodnocení výsledků bude investice doporučena nebo nedoporučena i realizaci.

Pomocné výpočty:

1) Stanovení kapitálových výdajů

Do výdajů je zaúčtována pouze jedna částka, protože nabídková cena zahrnuje balicí linku včetně instalace, dopravy, montáže a odborného zaškolení. Údaje vychází z vnitřních zdrojů podniku.

VARIANTA 1:

V této variantě bude počítáno s tím, že podnik bude realizovat investici z vlastních finančních zdrojů.

Tab. 5: Stanovení kapitálových výdajů na pořízení balicí linky

Položka	Částka v Kč bez DPH
Nákup stroje (vč. doravy, montáže a odborného zaškolení)	5 032 200 Kč
Celkem kapitálové výdaje na investici	5 032 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

VARIANTA 2:

Tato varianta počítá s využitím dotačních prostředků. Dotaci je možné využít z Programu rozvoje venkova z Ministerstva pro místní rozvoj. Tento dotační program nabízí podnikatelům uhrazení až 60 % z uznatelných nákladů investice. Zbývajících 40 % musí podnikatelé hradit z vlastních zdrojů. V případě této investice je celá částka stanovena jako uznatelný výdaj.

Tab. 6: Stanovení kapitálových výdajů na pořízení balicí linky s využitím dotace

Položka	Částka v Kč bez DPH
Nákup stroje (vč. doravy, montáže a odborného zaškolení)	5 032 200 Kč

Celkem kapitálové výdaje na investici	5 032 200 Kč
Dotace	60 %
	- 3 187 844 Kč
Celkem kapitálové výdaje při odečtení dotace	1 844 356 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

2) Odpisy balicí linky

Balicí linka je zařazena do 2. odpisové skupiny. Pro potřeby práce byl zvolen zrychlený způsob odepisování (dle §32 zákona o daních z příjmů), protože ho podnik používá u většiny investic. Pořizovací cena linky je 5 032 200 Kč. Tato cena obsahuje samotnou linku, dopravu, montáž a odborné zaškolení.

Podle §32 zákona o daních z příjmů je koeficient pro první rok odepisování je 5 a v dalších letech 6.

Tab. 7: Odpisy balicí linky - zrychlené

Rok	Zůstatková cena	Roční odpis	Oprávký celkem
2020	4 025 760,-	1 006 440,-	1 066 440,-
2021	2 415 456,-	1 610 304,-	2 616 744,-
2022	1 207 728,-	1 207 728,-	3 824 472,-
2023	405 576,-	805 152,-	4 629 624,-
2024	0,-	402 576,-	5 032 200,-

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

3) Přehled příjmů a nákladů na investici

Při provozu balicí linky vznikají podniku náklady na elektrickou energii, obsluhu linky, ale také náklady na opravy a údržbu. Dále do nákladů vstupuje také částka za pojištění linky.

Do příjmů je zanesena částka, která je vedena v interních zdrojích podniku jako příjmy z balení jablek.

Všechny finanční údaje jsou kvalifikovanými údaji odborníka v podniku.

Tab. 8: Výpočet průměrné mzdy na jednoho pracovníka dle roku 2019

Hrubá mzda (32 000 Kč/měsíc)	384 000 Kč
Superhrubá mzda (42 816 Kč/měsíc)	513 792 Kč
Sociální a zdravotní pojištění (zaměstnanec)	42 240 Kč
Sociální a zdravotní pojištění (zaměstnavatel)	129 792 Kč
Čistá mzda	289 380 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

Tab. 9: Tabulka ročních příjmů a výdajů na investici

Výdaje	
Průměrná cena energie za rok 2019	3,24 Kč/kw
Průměrná spotřeba energie za rok 2019	24,5 kw/h
Roční průměrná spotřeba energie	70 560 kw
Spotřeba energie celkem / měsíc	19 051 Kč
Spotřeba energie celkem / rok	228 612 Kč
Základní průměrná superhrubá mzda na 2 pracovníky/měsíc	1 027 584 Kč
Výdaje na pojištění/měsíc	39 996 Kč
Obalový materiál (měsíční spotřeba)	2 400 000 Kč
Odhad výdajů na údržbu	12 000 Kč
Výdaje celkem	3 708 192 Kč
Příjmy	
Průměrné měsíční příjmy z provozu linky	6 000 000 Kč
Příjmy - výdaje	2 291 808 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

Tab. 10: Tabulka diskontovaných příjmů a výdajů na investici

Rok	Celkové výdaje	Celkové příjmy	Diskontované celkové výdaje	Diskontované celkové výdaje
2020	3 708 192	6 000 000		
2021	3 708 192	6 000 000	3 800 897	6 150 000
2022	3 800 897	6 150 000	3 895 919	6 303 750
2023	3 895 919	6 303 750	3 993 317	6 461 344
2024	3 993 317	6 461 344	4 093 150	6 622 878

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

4) Cash flow

Cash flow investice je tvořen přírůstkem tržeb z investice snížený o provozní výdaje vyvolané investicí. V roce 2020 jsou uvedeny údaje průměrné pro rok.2019. Následující roky je uvažováno s inflací 2,5 %.

Tab. 11: Diskontované cash flow investice do balicí linky

Cash flow balicí linky v Kč					
	2020	2021	2022	2023	2024
Celkové výdaje	3 708 192	3 800 897	3 895 919	3 993 317	4 093 150
Celkové příjmy	6 000 000	6 150 000	6 303 750	6 461 344	6 622 878
CF před zdaněním (viz. tab. 9)	2 291 808	2 349 103	2 407 831	2 468 027	2 529 728
Daň z příjmu 15 %	343 771	352 366	361 175	370 204	379 460
CF po zdanění	1 948 037	1 996 737	2 046 656	2 097 823	2 150 268
Roční odpisy	1 006 440	1 610 304	1 207 728	805 152	402 576
CASH FLOW celkem	2 954 477	3 607 041	3 254 384	2 902 975	2 552 844

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

5) Doba životnosti investice do balicí linky

Dobu životnosti investic si každá společnost stanovuje každý podnik individuálně. Tento podnik má pro zjednodušení stanovené doby životností investic podle odpisových skupin, do které je investice zařazena.

Doba životnosti této investice do balicí linky je stanovena na 5 let.

6) Doba návratnosti investice

Pro výpočet doby návratnosti je třeba vědět výši kapitálových výdajů – viz tab. 5, dále je potřeba znát cash flow investice – viz tab. 11.

Tab. 12: Výpočet dynamické metody doby návratnosti investice

Doba návratnosti investice v Kč			
Rok	Diskontované cash flow po zdanění	Kumulované diskontované cash flow po zdanění	Rok splacení
2020	1 948 037	1 948 037	
2021	1 996 737	3 944 774	X
2022	2 046 656	5 991 430	X
2023	2 097 823	8 089 253	
2024	2 150 268	10 239 521	

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

K návratnosti investice dojde v tomto případě mezi 2. a 3. rokem. Pro účely výpočtu má rok 360 dní. Jedná se o součet příjmů v 1 a 2 roce a poměrná část 3. roku

$$\text{Denní přínos} = \frac{2\,046\,656}{360} = 5\,685,20$$

Výpočet návratnosti dle tab. 12:

1. a 2. rok

$$1\,948\,037 + 1\,996\,737 = 3\,944\,774$$

Celkové výdaje na pořízení investice – investice v 1. a 2. roce

$$5\,032\,200 - 3\,944\,774 = 1\,087\,426$$

Zbývající část nákladů : denním přínosem = počet dní do splacení zbývající částky investice.

$$1\,087\,426 : 5\,685,20 = 191,27$$

Dle propočtu denního přínosu bude návratnost investice přesně 2 roky a 191,27 dní.

3.2.3 Environmentální zhodnocení investice do balicí linky

Nyní je balicí linka v jiném objektu a vytříděná jablka se nakládají a odvázejí do balírny. Nákupem balicí linky by podnik eliminoval časté převážení jablek mezi skladem, třídící linkou a budovou s balicí linkou. Tím by došlo k úsporám na pohonných hmotách, vypouštění emisí do ovzduší a opotřebením techniky. Došlo by také k úsporám pracovníků. Stávající linku obsluhují čtyři pracovníci na plný úvazek. K nové lince byl dostatečný počet pracovníků dva na plný úvazek. Realizací investice by se zamezilo velkému riziku poškození plodů častou manipulací.

Dalším důležitým aspektem pro rozhodování je je ustupování velkoodběratelů od plastů obecně. Odběratelé tlačí na ekologické nebo jiné obaly než plastové. Je tedy nutné položit si několik základních otázek:

- 1) Jak se bude vyvíjet balení jablek do budoucnosti?
- 2) Bude upuštěno od balení do plastových tašek nebo táček s folií?
- 3) Jaké budou trendy v balení jablek v blízké budoucnosti?

Nejdůležitější otázkou však zůstává, do jaké míry je nová třídící linka flexibilní. Zda je v možnostech dodavatele třídící linky zajistit případné změny v požadavcích na balení jablek.

Kritéria i rizika pro environmentální hodnocení byla stanovena s ohledem na konkrétní podnik. Zelenou barvou jsou označeny kladné hodnoty, oranžovou barvou také kladné hodnoty, ale s výstrahou a červenou barvou jsou označeny záporné hodnoty.

Tab. 13: Kritéria environmentálního hodnocení investice

Kritérium hodnocení	Stávající stav	Nový stav
Spotřeba PHM	-	+
Emise do ovzduší	-	+
Opatření techniky	-	+
Rychlost procesu balení	-	+

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

Pokud je investice hodnocena z environmentálního hlediska, na základě stanovených kritérií lze dojít k závěru, že nový stav výrazně zlepšil environmentální dopady podniku.

Tab. 14: Riziková kritéria environmentálního hodnocení investice

Kritérium hodnocení	Stávající stav	Nový stav
Riziko poničení plodů častou manipulací	-	+
Riziko nedodržení udržitelnosti projektu v případě využití dotačních prostředků	+	-

Zdroj: vlastní zpracování z interních zdrojů podniku

Z pohledu rizikových kritérií je zřejmé, že se zmenší riziko poničení plodů častou manipulací. Zároveň vzniká nové riziko, že podnik musí dodržet podmínky dotačního programu a zajistit udržitelnost investice po celou dobu trvání udržitelnosti projektu (zpravidla je tato doba 5 let).

3.2.4 Sociální zhodnocení investice do balicí linky

Nyní bude investice hodnocena z pohledu sociálního pilíře. Podnik má 10 stálých zaměstnanců a ročně najímá průměrně 80 brigádníků. V případě realizace investice by

na třídící lince bylo potřeba o 2 pracovníky méně. Dle slov majitele podniku je o kvalitní zaměstnance nouze a tedy i v případě, že by realizoval investici, zaměstnance by nepropustil. Najímal by méně brigádníků nebo by zaměstnanci vykonávali některé činnosti, na které jsou najímány externí firmy.

Podnik XYZ se řadí mezi malé a střední podniky s místní dlouholetou tradicí. Majitel je ve svém okolí známý a žije ve stejné obci, ve které provozuje většinu svých podnikatelských aktivit. Jen málo sadů je mimo katastr obce, kde žijí. Také většina zaměstnanců se dobře zná, protože pochází z okolí. Finanční hodnocení tvoří mzdy (úkolové nebo fixní – dle pracovní pozice zaměstnance a dále příplatky za práci přesčas, ve svátek v noci a o víkendech.

Benefity tvoří především nadstandardní počet dnů dovolené (25 dnů), mobilní telefon i k soukromým účelům, příspěvek na stravování ve formě stravenek, teambuildingy.

Podnik najímá většinu brigádníků opakovaně. Je tedy z velké části zajištěna kvalita pracovníků, kteří práci v tomto podniku vykonávají již několik let. Podnik potřebuje kvalitní pracovníky, protože tím eliminuje jejich množství. Pokud by se každoročně měnili, musel by jich podnik najímat větší množství a ještě je zaučovat. I z tohoto důvodu jsou brigádníci velmi dobře finančně ohodnoceni. Podnik jim také zajišťuje ubytování a přispívá na něj.

3.2.5 Vyhodnocení navrhované investice do balicí linky

Zhodnocením investice podle pilířů udržitelnosti bylo zjištěno, že investice má několik úskalí. Ekonomické zhodnocení investice je více než pozitivní. Návrh ve 3. roce je u investice s dobou životnosti 5 let velmi příznivé. Pokud by podnik investici provedl s podporou dotace, je jisté, že návratnost investice by byla cca 1 rok. Podle zhodnocení environmentálních indikátorů bylo zjištěno, že realizací investice dochází ke zlepšení těchto indikátorů, tudíž lze říci, že realizací investice do balicí linky je pro životní prostředí pozitivní. Došlo by k úsporám na PHM a s tím spojených emisí, samozřejmě úspora času – nižší počet potřebných pracovníků a zásadním zlepšením je eliminace rizika poničení jablek častou manipulací. Velkým rizikem je nejistota do budoucna, jaký typ balení budou odběratelé požadovat a jestli je nová linka do té míry multifunkční. V sociální oblasti hodnocení investice má projekt negativní dopady na počet potřebných pracovníků

na obsluhu linky. Ze stávajícího počtu 4 pracovníků jsou k nové lince potřební pouze 2 pracovníci. Také možné zhoršení pracovního prostředí. Nyní pracovníci balírny mají celý objekt, kde pohodlně vykonávají potřebné činnosti. V případě nové linky, by bylo její umístění v třídírně a tím by došlo ke zmenšení pracovního prostoru. Je jisté, že nová balicí linka se do objektu vejde a že nedojde ke zhoršení pracovního prostředí. V závěru lze říci, že investice do nové balicí linky by podniku přinesla podniku užitek. Přes několik negativ, které sebou investice nese, převažují pozitiva. Proto je vhodné doporučit podniku investici k realizaci.

3.3 Návrh na investici do ozonizátoru vody do třídící linky

Jedním z možných návrhů inovačních technologií, je pořízení zařízení, kterým je dezinfikována voda používaná v třídící lince a prodloužení intervalů mezi kompletní výměnou vody za novou.

Základním problémem při třídění jablek je množství používané vody a také intervaly mezi kompletní výměnou vody v celé třídící lince. Je nutné třídící linku napustit 295 m³ vody a tuto vodu kompletně měnit každých 14 dní. Podnik má vlastní vydatný vrt, který kapacitně dostačující pro zajištění potřebných procesů. Velkou výhodou je, že napuštění třídící linky trvá cca 12 hodin, takže přes noc je možná kompletní výměna vody. V případě, že by tlak vody byl slabý, mohlo by se stát, že se zataví celý proces a značně komplikuje návaznost ostatních činností. Vydatnost vrtu, a tedy zásobu vody není nutné v tomto případě zatím řešit.

Obr. 16: Třídící linka

Zdroj: <http://www.ebfruit.com/cs/trideni> [cit. 2020-6-30]

I když je zde potenciální riziko toho, že nebude vlastní zásoba vody dostatečná a podnik bude muset využívat nakupovanou vodu z vodovodu nebo zajišťovat další průzkumné vrty na nové zdroje vody je téměř jistota. Již několik let bojuje planeta se suchem, a tedy i vysycháním podzemních zdrojů. V tuto chvíli lze říct, že toto navržené zlepšení zajistí velmi spolehlivým a úsporným způsobem jistotu do budoucna. Pokud by došlo k tomu, že vlastní zdroj vody ztratí svoji vydatnost, byla by tato situace pro podnik neúnosná a v případě nepřipravenosti takového projektu velmi ztrátová.

Toto opatření je tedy považováno za technologický pokrok, kterým eliminujeme potenciální riziko do budoucnosti a zlepšíme stávající situaci. Nejdůležitějším požadavkem je to, aby pitná voda neobsahovala žádné patogeny a nepředstavovala zdravotní rizika. Dalším přínosem této technologie je, že Ozon má silný baktericidní účinek, účinně ničí různé typy bakterií, virů, plísní a kvasinek. Ozon nezanechává zbytkové toxické látky a je ekologickým prostředkem dezinfekce. Ozon je zároveň šetrný k životnímu prostředí.

Navrhované řešení

Je navrženo pořídit k třídící lince technologii na dezinfekci vody ozonem, čímž by se docílilo výraznému prodloužení životnosti vody v třídící lince. Jako další přidanou hodnotu je, že ozon spolehlivě ničí různé typy bakterií, virů, plísní a kvasinek. Takto upravovaná voda by svou nynější živostnost znásobila až 5x. Ke kompletní výměně vody by tedy docházelo 1x za ¼ roku. V případě nutnosti využití vody z vodovodního řádu by tedy došlo k velmi vysoké úspoře vody, a tedy i finančních prostředků na její nákup.

Obr. 17: Generátor ozonu

Zdroj: : <https://www.disa.cz/produkty/zarizeni-pro-upravu-a-dezinfekci-vody/ozonizace/prehled-ozonizacnich-systemu/systemy-ozonizace-rady-smoevo> [cit. 2020-6-30]

Ozon se používá jako oxidační činidlo při úpravě vody mnoho let. Má schopnost oxidovat organické i anorganické sloučeniny a má vynikající dezinfekční účinnosti. Při dezinfekci vody nevznikají téměř žádné zbytkové materiály, které je potřeba dodatečně odstranit. V třídící lince je zapotřebí nainstalovat několik přečišťovacích míst. Jedno u vstupu do linky, další uprostřed a jedno na konci třídící linky.

Dle informativního poptávkového řízení jsou odhadované náklady na pořízení této technologie 3 000 000 Kč. Na tuto investiční akci by podnik mohl žádat o dotaci z Programu rozvoje venkova, která by pokryla 60 % investované částky. Zbývajících 40 % by podnik musel zaplatit vlastními finančními prostředky.

Pokud by bylo nutné využití vody z vodovodního řádu, tak by propočet úspor vypadal následovně.

1m³ vody je v této oblasti účtován za 56,93 Kč bez DPH (cena pro rok 2020). Podnik je plátcem DPH a v roce 2020 bylo sníženo DPH z pitné vody z 15 % na 5 %. DPH si tedy podnik započítává do daňové povinnosti podniku jako celku. Pro naplnění třídící linky je zapotřebí 295 m³ vody.

Tab. 15: Roční spotřeba vody

Spotřeba vody v třídící lince (ceny jsou uvedené bez DPH)	
Cena za 1m ³	56,93 Kč
Cena za vodné při ročním provozu třídící linky: 11 měsíců x 2 (naplnění linky 2x za měsíc) 24 x 295 m ³ = 7.080 m ³	403.064 Kč
Cena za vodné při ozonové dezinfekci vody naplnění linky vodou 4x za rok 4x 295 m ³ = 1.180 m ³	67.177 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů podniku

V případě pořízení ozonové technologie by došlo ke kompletní obměně vody maximálně 4x za rok, což odpovídá 1.180 m³ namísto původních 7.080 m³. Náklady na pořízení vody klesnou tedy ze 403.7064 Kč na 67.177 Kč. Došlo by tedy k úspoře 83,5 % v množství vody i v celkových výdajích na nákup vody.

Pro pořízení této investiční akce hovoří jednoznačně eliminace potenciálního rizika ztráty vody z vlastního vrtu, které by bylo pro podnik téměř likvidačním. Zajistí se úspora vody a přidanou hodnotou je, že zbaví jablka nežádoucích bakterií, virů, plísní a kvasinek. Pro doporučení detailního rozpracování investiční akce je především převládající sucho, které se nedaří přes veškeré snahy odborníků zastavit. Je tedy otázkou času, kdy se bude voda platit zlatem. Dalším pozitivem jsou vedlejší pozitiva v podobě likvidace nežádoucích organismů a zlepšení kvality plodů. Proti hovoří snad jen pořizovací cena. V případě zajištění specializované firmy v oblasti dotačního poradenství je téměř jisté, že bude podnik při žádosti o dotaci úspěšný. V těchto „suchých letech“ jsou veškeré úspory v oblasti vodního hospodářství zohledňovány a v případě žádostí o dotace upřednostňovány. Tyto investice se nejčastěji pořizují z Programu rozvoje venkova, který vyhláší ministerstvo zemědělství. Spoluúčast podniku v tomto dotačním titulu je 40 %. Je téměř jisté, že budou v blízké době vyhlášovány také dotační tituly na šetrné zacházení s vodou. V tomto případě by mohla být spoluúčast podniku ještě menší. Doporučení pro podnik je

tedy jednoznačné dopracování investičního záměru a popřípadě zahájení přípravných prací na této investiční akci, aby mohla být v případě vyhlášení vhodného dotačního programu podána žádost o dotaci. V případě, že by podnik v této žádosti nebyl úspěšný, je nutné o této investici uvažovat i bez příspěví z dotačních peněz. Jedná se o klíčovou aktivitu v celém podniku a není možné spoléhat se pouze na jeden 60 let starý vodní zdroj, i když nyní funguje bez problémů.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo vypracovat a provést vyhodnocení zjištěných aspektů udržitelného podnikání a sociální odpovědnosti na konkrétním podniku. Východiskem práce jsou teoretické poznatky o udržitelném podnikání a sociální odpovědnosti z pohledu zemědělského podniku. Zemědělství je obecně velmi diskutovanou oblastí podnikání a lze říci, že také velmi specifickou. Zemědělské podniky jsou z velké části závislé na vyplácení všech druhů dotací a ne vždy je v silách samotných podnikatelů se v dotační oblasti správně orientovat.

V první části práce jsou přiblíženy pojmy, jako je udržitelný rozvoj zemědělského podniku, koncepce udržitelného podnikání nebo sociální odpovědnost firem. Tyto pojmy se vzájemně prolínají a lze říci, že udržitelné podnikání je v podniku řešeno z dlouhodobého hlediska a společenská odpovědnost firem spíše z krátkodobého hlediska. Udržitelné podnikání je také často zmiňováno v materiálech OSN a řeší se celosvětově. Souvisejícími tématy udržitelného rozvoje jsou také ochranné známky a certifikace a základní hygienické předpisy, jako například HACCP. Tyto certifikace, ochranné známky a předpisy pomáhají podniku, aby se choval odpovědným způsobem, a jejich vlastnictví a dodržování je důležité k získávání dotačních prostředků.

Dalšími důležitými pojmy z pohledu této práce jsou pilíře udržitelnosti a zainteresované strany. Pilíře udržitelnosti slouží k určení podnikatelských sfér (environmentální, ekonomická a sociální), ve kterých se podnik chová odpovědně, neboli že respektují dodržování základních pravidel (viz kap. 1.5). Tyto sféry na sebe vzájemně působí a prolínají se. Cílem odpovědného podniku by mělo být, aby se některý ze zmiňovaných pilířů nevyvíjel na úkor ostatních. Sociální a environmentální pilíř kladou důraz na etické hodnoty a principy. To vše s ohledem na ekonomický pilíř. Neméně důležité jsou pro fungování podniku zainteresované strany. Byly stanoveny metody identifikace zainteresovaných stran a modely jejich určování. Existují různé koncepty, ale pro tuto práci byla vybrána metoda EQFM.

Předmětem druhé části diplomové práce bylo zhodnocení vybraného podniku z pohledu udržitelného podnikání. Byl představen podnik a byl zhodnocen stávající systém řízení. Dále byly představeny předpisy, certifikace a ochranné známky, které podnik bere za vlastní a proběhlo jejich vyhodnocení. Bylo zjištěno, že podnik striktně dodržuje HACCP. Což je klíčový hygienický předpis pro podnik z hlediska stanovení kritických

bodů v celém podnikovém procesu. Dále je držitelem ochranné známky SISPO, která garantuje dodržování přísných limitů, nařízení a zákazů, které musí podnik dodržovat. Podnik je dále držitelem certifikace GlobalGAP, která má mezinárodní význam. Tato certifikace je klíčová pro podnik, pokud chce dodávat svou produkci do obchodních řetězců. Velmi důležitou součástí podniku jsou dotační prostředky. Diplomová práce ukazuje, jak důležité jsou dotace pro fungování podniku. Tyto dotace pobírají všichni zemědělní podnikatelé, které mají obhospodařovanou půdu zanesenou do LPIS a dodržují stanovená pravidla hospodaření. Jedná se o důležité příjmy pro podnik.

Bylo vyhodnoceno, jak podnik přistupuje k využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů. Podnik se snaží jejich využívání mírnit tím, že investuje do majetku, který je úspornější vzhledem k původnímu majetku. Důležitou inovací v pěstování ovoce je zavádění tzv. kapénkových závlah. Oproti původnímu způsobu zavlažování zajišťuje kapénková závlaha vyšší výnosy ze sadů a pomocí této technologie také dochází k velmi účinnému způsobu hnojení stromů. Největší investicí do majetku podniku je výstavba skladů s ULO technologií. Tato technologie zamezuje přístupu kyslíku k ovoci, čímž se prodlužuje jeho trvanlivost. Ovoce se díky modernímu způsobu skladování dostává k zákazníkům po celý rok a eliminuje se tím také plýtvání potravinami.

Byl představen proces pěstování ovoce od samotného pěstování až po balení a expedici k odběratelům. Proces pěstování je složitý a na pěstování ovoce má podnik XYZ své know how. Sazením různých odrůd a typů ovoce do jednoho sadu docílí podnik vyšších výnosů a předchází tím riziku, že některá odrůda z důvodu klimatického působení nebude vůbec vypěstována. Při sklizni se používá nejčastěji ruční sklizeň, ale na višně podnik využívá tzv. setřásací stroj, díky kterému je sklizeň rychlejší a ekonomičtější. Posklizňová úprava je nejdůležitější v celém řetězu činností, protože zde se zajišťuje rychlé zchlazení a třídění dle kvality. Zde byla spatřena možnost navrhnout nákup nové balicí linky. Následuje skladování, které díky moderním technologiím prodlouží „život“ ovoci až do další sklizně. V oblasti balení jsou spatřovány jisté rezervy a zde je možnost navrhnout podniku zlepšení oproti stávajícím způsobům balení.

V další části práce dochází k identifikování zainteresovaných stran a návrhu na novou investici do balicí linky v podniku.

Z pohledu zainteresovaných stran je pro podnik zásadní splňovat a dodržovat podmínky pro vyplácení podpor ze strany státu. U dotací nárokových, které dostávají všichni

zemědělci, kteří splňující podmínky, ale i u nenárokových dotací. Ty jsou důležité na investice, které se v případě tohoto podniku šplhají do milionů, a není v silách podniku tyto investice platit bez přispění státu. Dalším zásadním článkem ve fungování podniku je odbytové družstvo. Přes odbytové družstvo podnik prodá 90 % své produkce, aniž by musel získávat jakékoliv odběratele. Tyto „služby“ poskytuje všem členům. Také o zaměstnance podnik pečuje nadstandartně a nabízí benefity, které jsou pro ně zajímavé.

Nově navrhovaná investice na pořízení nové balicí linky je vyhodnocena z hlediska ekonomického, environmentálního a sociálního. Z ekonomického hlediska vychází investice pro podnik velmi zajímavě. Návratnost investice je již ve třetím roce, což je vzhledem ke stanovené pěti leté živostnosti velmi dobrý výsledek. Enviromentální vyhodnocení proběhlo na základě stanovených hodnoticích kritérií a všechna kritéria vyšla oproti původní balicí technologii lépe u navrhované investice. Byla hodnocena také rizika této investice. V případě využití dotačních prostředků na tuto investici, by vzniklo nové riziko, a to zajistit udržitelnost projektu dle dotačních podmínek. Vyhodnocením sociálního pilíře bylo zjištěno, že k obsluze nové balicí linky je zapotřebí menší množství pracovníků. Majitel podniku přislíbil, že v případě potřeby menšího množství pracovníků by přebytečné pracovníky nepropustil. Některé činnosti, na které najímá podnik externí firmy, by zajišťoval svými pracovníky. Majitel podniku si je vědom, že kvalitní pracovníci jsou pro podnik důležití a proto se snaží, si kvalitní pracovníky udržet. Po celkovém vyhodnocení investice byla tato investice doporučena k realizaci.

Druhý návrh je na pořízení technologie na ozonizaci vody, která by podniku přinesl reálné úspory. Finanční návratnost a další ekonomické ukazatele je doporučeno dopočítat a detailně investici rozpracovat. V případě, že v období sucha nebudou vlastní zdroje vody dostatečné, je téměř nutností pro podnik, tuto technologii pořídit. Podnik je pro tuto investici nakloněn a uznává její potřebnost. Nyní probíhají konzultace s firmou, která se specializuje na dotace, zda by bylo možné využít některý dotační titul na pořízení.

Závěrem lze říci, že podnik XYZ je velmi silným a stabilním podnikem. Vzhledem k tomu, že se jedná o podnik s dlouholetou tradicí, se dá očekávat, že jeho chování vůči okolí bude více než vstřícné. Ať už z pohledu environmentálního nebo z pohledu mezilidských vztahů. Je jisté, že pro základní fungování podniku budou vždy důležité státní podpory, bez kterých není možné zemědělství provozovat. Na první pohled se může zdát, že ovoce, potažmo peníze, rostou na stromech samy, ale ve skutečnosti se jedná o velmi nákladný a časově náročný proces.

Seznam použitých zdrojů

Citace

BOBKOVÁ, Jiřina. Podpora malých a středních podniků v oblasti zemědělství. Liberec, 2017. Bakalářská práce. Technická univerzita Liberec, Ekonomická fakulta. Vedoucí práce, Ing Miroslava Lungová, PhD.

Brussels : EFQM ; Praha : Česká společnost pro jakost, [2019]; ©2019

CARROLL, Archie B.a Ann K. BUCHHOLTZ. *Business & society: ethics, sustainability, and stakeholder management*. Ninth edition. Stamford, CT, USA: Cengage Learning, 2015. ISBN 978-12-8573-429-3

Celní správa České republiky. 2017. *Formuláře pro uplatnění nároku na vrácení spotřební daně* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/tiskopisy/Stranky/tiskopisy-vcraceni-SPD.aspx>

COONEY, Scott. *Build a green small business: profitable ways to become an ecopreneur*. New York: McGraw-Hill, 2009. ISBN 0071602933

Czechinvest, c1994-2017. *Czechinvest: Definice malého a středního podnikatele* [online]. c1994-2017 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/definice-msp>

Doporučení Komise Evropské unie č. 96/280/EC. Mpo.cz [online]. AVION CS, 1998. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/27240/27936/308716/priloha005.doc>

HADRABOVÁ, A. *Ekologické aspekty podnikání*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. SBN 80-7079-415-1

HANIBAL, Josef a kol. 2016. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015: „Zelená zpráva“*. 2016. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/481729/ZZ15_V4.pdf

KAŠPAROVÁ, Klára a Vilém KUNZ. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Praha: Grada, 2013. Management (Grada). ISBN 978-802-4744-803.

KULDOVÁ, Lucie. 2010. Společenská odpovědnost firem: Etické podnikání a sociální odpovědnost v praxi. Kanina: OPS, 189 s. ISBN 978-80-87269-12-1.

MINISTERSTVO pro MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Koncepce podpory Místní Agendy 21 v ČR doroku 2020 [online]. © 2012 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/getmedia/93d9e2b3-c631-4a12-9aba-6982f3c07490/Koncepce-MA21.pdf>

MINISTERSTVO pro MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj: Základní dokumenty [online]. © 2012 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

MINISTERSTVO pro MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Vymezení pojmu udržitelný rozvoj [online]. © 2012 [cit. 22. 2. 2015]. Dostupné z http://www.uur.cz/principy/konference/KapitolaA%5CA11_VymezeniPojmuUdrzitelnehoRozvoje_20060919.pdf

MINISTERSTVO pro MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje [online]. © 2012 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, c2005-2017. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. c2005-2017 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/>

Ministerstvo zemědělství, c2009-2017. *Portál eAGRI - resortní portál Ministerstva zemědělství* [online]. c2009-2017 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.eagri.cz>

MOLDAN, Bedřich. 2015. *Podmaněná planeta. Druhé, rozšířené a upravené vydání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4629-995.

MPO, 2013. *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020* [online]. 2013 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a->

[stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/zprava-o-vyvoji-maleho-a-stredniho-podnikani-a-jeho-podpore-v-roce-2014--164106/](https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani-a-jeho-podpore-v-roce-2014--164106/)

MPO, 2015. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2014* [online]. 2015 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/zprava-o-vyvoji-maleho-a-stredniho-podnikani-a-jeho-podpore-v-roce-2014--164106/>

MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. 2013. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění pozdějších předpisů

NICKELS, William G., James M. MCHUGH a Susan M. MCHUGH. 2012. *Business: connecting principles to practice*. New York: McGraw-Hill/Irwin, c2012. ISBN 978-0-07-802312-5.

PGRLF. 2017. *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.PGRLF.cz>

PGRLF, 2016. *Programy* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/programy/>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2016. *Komentář k návrhu rozpočtu SZIF na rok 2016* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=124244

REŽŇÁKOVÁ, Mária, 2012. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-1835-4.

SEKNIČKA, Pavel a Anna PUTNOVÁ. 2016. *Etika v podnikání a hodnoty trhu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5545-8.

SOUKOPOVÁ, J. a kol.: *Ekonomika životního prostředí*. Brno: ESF MU, 2011, s13-26, ISBN 978-80-210-5644-2

SRPOVÁ, J., ŘEHOŘ, V. a kol. Základy podnikání. Teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3339-5. SZIF, 2013. *Národní dotace - Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/narodni-dotace>

100+1 zahraniční zajímavost. Praha: Československá tisková kancelář, 1964-. ISSN 0322-9629. [cit. 2020-6-30]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/nejasne-vyhledky-svetove-populace-kdy-zestarne-planeta>

SZIF, 2013. *Program rozvoje venkova 2014-2020 - Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/prv2014>

SZIF, 2013. *Přímé platby - Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/prime-platby>

SZIF, 2013. *Seznam příjemců dotací - Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/seznam-prijemcu-dotaci>

SZIF, 2013. *Jednotná žádost* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/jednotna-zadost>

TETŘEVOVÁ, Liběna. 2017. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0285-3.

ÚSTAV PRO EKOPOLITIKU: *Výkladový slovník*. [on-line] Dostupné na WWW: <http://slovník.ekopolitika.cz/slovník.pdf>, [cit. 2011-12-06].

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4520-6.

VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ. 2012. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada, 2012. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4372-1.

VOJÍK, Vladimír. 2009. *Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU*. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-467-3.

WÁGNER, J. *Měření výkonnosti. Jak měřit, vyhodnocovat a využívat informace o podnikové výkonnosti*. Praha: Grada Publishing, 2009, 256s. ISBN 978-80-247-2924-4.

WELLS, Geoffrey. 2013. *Sustainable Business: Theory and Practice of Business under Sustainability Principles*. Cheltenham, UK: Edward Elgar. ISBN 978-1-78100-185-1.

Zákon o podpoře malého a středního podnikání. Mfcr.cz [online]. HAVIT 2002 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2002/zakon-c-47-2002-sb-3555

Zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Portál veřejné správy.gov.cz, 2000 [online]. HAVIT 2000 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: portal.gov.cz/zakon/219/2000

Zákon o zemědělství. Mvcr.cz [online]. AVION CS, 1997. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb124-09-pdf.aspx

Zákon o spotřebních daních. Mvcr.cz [online]. HAVIT, 2003. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb124-09-pdf.aspx

Zemědělec. 2013. *Zemědělec: Fond vydává rozhodnutí k výplatě agroenvironmentálního opatření z nového zdroje financování* [online]. 2013 [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://zemedelec.cz/fond-vydava-rozhodnuti-k-vyplate-agroenvironmentalniho-opatreni-z-noveho-zdroje-financovani/>

Bibliografie

Nový občanský zákoník 2014: rejstřík : redakční uzávěrka 26.3.2012. Ostrava: Sagit, 2012. ÚZ : úplné znění, č. 900. ISBN 978-80-7208-920-8.

TIMUR: *Indikátory ECI/TIMUR*. [on-line] Dostupné na WWW: <http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-eci-timur-29.html>, [cit. 2011-12-04].

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. 2015. *Kontrolní systém CROSS COMPLIANCE ve vztahu k ÚKZÚZ*. Brno, 2015. Dostupné také z: http://eagri.cz/public/web/file/457913/CROSS_2015_www_optim.pdf

Seznam příloh

Příloha 1	Indikátory pro měření trvale udržitelného rozvoje	78
Příloha 2	Udržitelný rozvoj zemědělství.....	80
Příloha 3	Nabídka služeb ABCERT k certifikaci GlobalGAP.....	81
Příloha 4	Cross Compliance.....	82
Příloha 5	Osvědčení o používání ochranné známky SISPO a označování obalů.....	86
Příloha 6	Vzor dokumentace SISPO	88
Příloha 7	Zápis z kontroly dodržování Zasad systémů integrovaného pěstování ovoce..	91
Příloha 8	SZIF, sazby jednotlivých dotačních titulů 2019.....	94

Příloha č. 1 - Indikátory pro měření trvale udržitelného rozvoje

Indikátory pro měření trvale udržitelného rozvoje

- **indikátory trvale udržitelného rozvoje**

„Indikátory představují ukazatele vývoje určitého vybraného jevu získané průběžným sledováním, zaznamenáváním a vyhodnocováním souboru přesně stanovených údajů.“
(Ústav pro ekopolitiku, 2011).

Pro snadnější porovnání na místní i mezinárodní úrovni se přistupuje ke standardizaci indikátorů. Díky indikátorům lze měřit účinnost jednotlivých opatření.

Příkladem používaných indikátorů v oblasti udržitelného rozvoje jsou (HRA O ZEMI, 2011):

- **hrubý domácí produkt (HDP)**

Nejpoužívanější ukazatel hospodářské výkonnosti, tedy vše, co se vyprodukuje na území dané země.

Tento ukazatel vyjadřuje úspěšnost a hospodářskou sílu státu a nemusí však ukazovat bohatství obyvatel a kvalitu života v dané zemi.

Výsledky pravidelně zveřejňuje Český statistický úřad.

Pro výpočet HDP slouží tři metody výpočtu (produkční, výdajová a důchodová), ale konečný výsledek HDP by měl být u všech používaných metod stejný.

Do výpočtu HDP není zahrnuta šedá ekonomika (úplatky, nezdaněné příjmy a výdaje...) a neupravuje se o negativní externality (znečištění životního prostředí...)

- **index lidského rozvoje (HDI)**

pro výpočet slouží tři základní ukazatele – délka života, životní úroveň a úroveň dosaženého vzdělání.. Výpočet probíhá ve čtyřech krocích. Prvním je operacionalizace konceptu, dále standardizace ukazatelů, výpočet dílčích indexů a nakonec samotný výpočet HDI. Tento ukazatel oproti HDP vystihuje skutečnou kvalitu života.

- **uhlíková stopa**

Je měřítkem dopadu lidských činností na životní prostředí, které je vyjádřeno množstvím oxidu uhličitého a ostatních skleníkových plynů. Je nepřímým ukazatelem spotřeby energie, výrobků a služeb. Posuzuje se většinou celým životním cyklem výrobku

Uhlíková stopa u potravin vyjadřuje množství emisí skleníkových plynů z produkce, zpracování, výroby, dopravy produktů včetně emise z likvidace jejich obalových materiálů.

V zemědělství a potravinářství se jedná především o tyto tři druhy plynů:
Oxid uhličitý (CO₂) – pohonné hmoty strojů, energie na výrobu hnojiv a pesticidů...
Oxid dusný (N₂O) – hnojiva, živočišná výroba...
Metan (CH₄) – živočišná výroba, rýžová pole, odpad...

- **index šťastné planety (HPI)**

Vznik tohoto indexu je projektem britské společnosti New Economics Foundation. Podle levicových europoslanců je index HDP zastaralý a zobrazuje pouze ekonomickou stránku kvality života, ale nezobrazuje skutečnou spokojenost obyvatel. Tvrdí, že HDP často roste na úkor zhoršování životního prostředí.

Hlavním kritériem pro výpočet HPI je průměrná délka života obyvatelstva, zanechaná zátěž na životním prostředí a spokojenost obyvatel. Měří především vztah k životnímu prostředí a ukazuje, že vysoká spotřeba přírodních materiálů neznamená zajištění spokojeného života a naopak.

- **ekologické stopy**

ekologická stopa je uměle vytvořená jednotka, díky které lze porovnávat, jaké dopady na ekosystém planety a trvalou udržitelnost mají činnosti člověka. Čím je ekologická stopa u dané činnosti nižší, tím lépe.

„Ekologická stopa je plocha tzv. ekologicky produktivní země (zahrnuje pevninu i vodní plochu), kterou člověk (resp. město, stát, lidstvo) ročně potřebují k zajištění všech zdrojů a k likvidaci odpadů.“ (EKOSTOPA, 2011)

Tento index má schopnost vyjádřit environmentální dopady v celosvětovém měřítku, ale má i své nedostatky, jako všechny výše jmenované indexy. Nezohledňuje ostatní emise mimo CO₂ a lze zjednodušeně říci, že vyjadřuje pouze to, kolik planet lidstvo potřebuje pro trvalou udržitelnost při stávajícím způsobu života.

Příloha č. 2 – Udržitelný rozvoj zemědělství

Udržitelný rozvoj zemědělství

V zájmu každé společnosti je udržovat půdní fond v takovém stavu, aby umožnil nově přicházejícím hospodářům její trvalé využívání.

Dle zákona č. 334/1992 Sb., zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, §1 definuje: *„Zemědělský půdní fond je základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí. Ochrana zemědělského půdního fondu, jeho zvelebování a racionální využívání jsou činnosti, kterými je také zajišťována ochrana a zlepšování životního prostředí.“*

Lze říct, že udržitelný rozvoj zemědělství a myšlenka udržitelného rozvoje jsou pojmy stejného významu. Oba pojmy uvádí vedle základních cílů, kterými jsou efektivita, produktivita a zisk. Stejně důležitými cíli jsou udržitelnost, rovné sdílení zisků z využívání zdrojů, kvalitu životního prostředí a kvalitu života společnosti.

Udržitelné zemědělství by mělo využívat zdroje pro produkci potravin a dalších produktů tak, aby nedošlo k poškozování přírodních zdrojů. Udržitelný rozvoj zemědělství tedy lze chápat jako pojem, který je k životnímu prostředí, ekonomice a společnosti.

Hospodáři ani neuvědomují, že při každém snížení hnojení klesá úrodnost půdy. Pokud má být zemědělství udržitelné, je nutné se o půdu dobře starat. Udržitelné zemědělství vychází z úrodnosti, která je zajišťována příznivým živinným režimem půdy. Jednoznačná orientace pouze na tržní komodity narušuje udržitelnost zemědělství jako celku, což povede k poklesu ekonomické stability zemědělských podniků.

Příloha č. 3 – Nabídka služeb firmy ABCERT k certifikaci GlobalGAP

Nabídka služeb firmy ABCERT pro rok 2020

Základní sazba pro zemědělský podnik včetně nákladů na řádnou roční kontrolu – kontrolní oblast A		3000 Kč
Příplatky dle struktury a činnosti podniku	Jednotky	Poplatek (Kč)
Orná půda, TTP, trvalé kultury (sady), vinice, chmelnice, zahradnictví, zelinářství	za ha	25,00 Kč
Včelařství	za včelstvo	35,00 Kč
Konvenční provozovna		1.000 Kč

Kontrolní oblast B, C, E: Zpracování, obchod, gastronomie, produkce rozmnožovacího materiálu, dovoz materiálu z třetích zemí, dodávka nebo výroba ekologických krmiv	
Obrat za bioprodukty	Základní sazba za podnik Kč
Do 500.000,-	3.000,-
500.000,- až 5.000.000,-	6.000,-
5.000.000,- až 10.000.000,-	9.000,-
Více jak 10.000.000,-	12.000,-
Sazba inspektora za hodinu kontroly	400,-

Nabídka dalších služeb

Expresní poplatek za administrativní a kontrolní činnost (zpracování kontrolních dokumentů a provedení kontroly do 48 hodin)	2.000 Kč
Poplatek za předčasné ukončení smlouvy nebo nedodržení smluvních podmínek	3.000 Kč
Poskytování informací a služeb většího rozsahu (např. potvrzování produktových listů, schvalování etiket, informace o dovozech ze třetích zemí a konzultace k NR 834/2007 a NK 889/2008)	400 Kč/hod.
Náklady na zpracování závažných porušení	400 Kč/hod.
Opakované odmítnutí termínů kontroly a zrušení stanoveného termínu kontroly.	2.000 Kč
Rozbor vzorků s pozitivním nálezem ¹⁾	dle nákladů
Vydání certifikátů v angličtině, němčině a ruštině	200 Kč/ks
Za každou další kontrolu řádnou, naniženu, namátkovou, následnou a podnikatelem vyžádanou	4.000 Kč
Sazba inspektora za hodinu práce při dodatečné kontrole	400,00 Kč

Rádi provedeme kontroly podle dalších směrnic. Prosím zavolejte nám, předložíme Vám nabídku dle Vašich požadavků a ceník těchto služeb)
Kontrola dle dalších směrnic
(Naturland, Demeter, GLOBALGAP, Bioland, Bio Suisse)

1) V případě jakéhokoli zjištěného množství reziduí (i pod hladinou 0,01 mg/kg)

Tel.: 567 217 665, 567 217 666 E-mail: info@abcert.cz www.abcert.cz CZ – BIO - 002

11/19

ceník ABCERT 2020

p 1 / 1

Příloha č. 4 – Cross Compliance

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Kontrolní systém CROSS COMPLIANCE ve vztahu k ÚKZÚZ

V systému Cross Compliance (CC) jde o dodržení souboru základních požadavků, které jsou podkladem pro nárokování režimu přímých plateb v zemědělství. Od 1. 1. 2009 je v České republice vyplácení přímých podpor a dalších dotací „podmíněno“ plněním standardů udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním povinných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a minimálních požadavků v rámci agroenvironmentálních opatření.

V případě, že žadatel o dotace tyto podmínky nedodrží, může mu být snížena nebo, v nejkrajnějším případě, neposkytnuta výplata vybraných relevantních dotací.

- Prvním aspektem je shoda s evropskými právními normami, pokrývajícími oblasti životního prostředí, nezávadnost potravin, správného zacházení s hospodářskými zvířaty (welfare) a rostlinolékařství.
- Druhým aspektem je požadavek, aby farmář jako podmínku k obdržení dotací udržoval své pozemky ve shodě s dobrým zemědělským a environmentálním stavem (DZES).

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský jako jedna z kompetentních kontrolních organizací v rámci systému CC zajišťuje (ve spolupráci s dalšími kontrolními organizacemi) úřední kontrolu nad dodržováním následujících zákonných norem:

1. **Směrnice Rady č. 91/676/EHS** o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů.
2. **Směrnice Rady č. 80/68/EHS** o ochraně podzemních vod před znečištěním některými nebezpečnými látkami.
3. **Nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001** o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongioforních encefalopatií.
4. **Nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002** kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinářského práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.
5. **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013** o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, kterým jsou definovány standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu DZES 1 a DZES 3.
6. **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009** o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh.

1. Směrnice Rady č. 91/676/EHS

Ze zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, v aktuálním znění, provádí ÚKZÚZ rovněž výkon odborného dozoru ve vztahu k Směrnici Rady č. 91/676/EHS, která je implementována do právního řádu ČR zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění a následně je podrobně zpracována v nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu v platném znění.

Úřední kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech je zaměřena na dodržování těchto požadavků:

- dodržení období zákazu hnojení,
- používání hnojiv s ohledem na půdně-klimatické podmínky stanoviště,
- omezení množství dusíku na max. dávku 170 kg/ha/rok aplikovaného v organických a organominerálních hnojivech, ve statkových hnojivech a upravených kalcích,
- skladování hnojiv a statkových hnojiv (včetně požadavků na skladovací kapacity),
- omezení použití hnojiv a pěstování plodin na svažitých půdách,
- omezení použití hnojiv v blízkosti útvarů povrchových vod,
- zákaz použití hnojiv na podmáčených, zaplavených, promrzlých a sněhem pokrytých půdách.

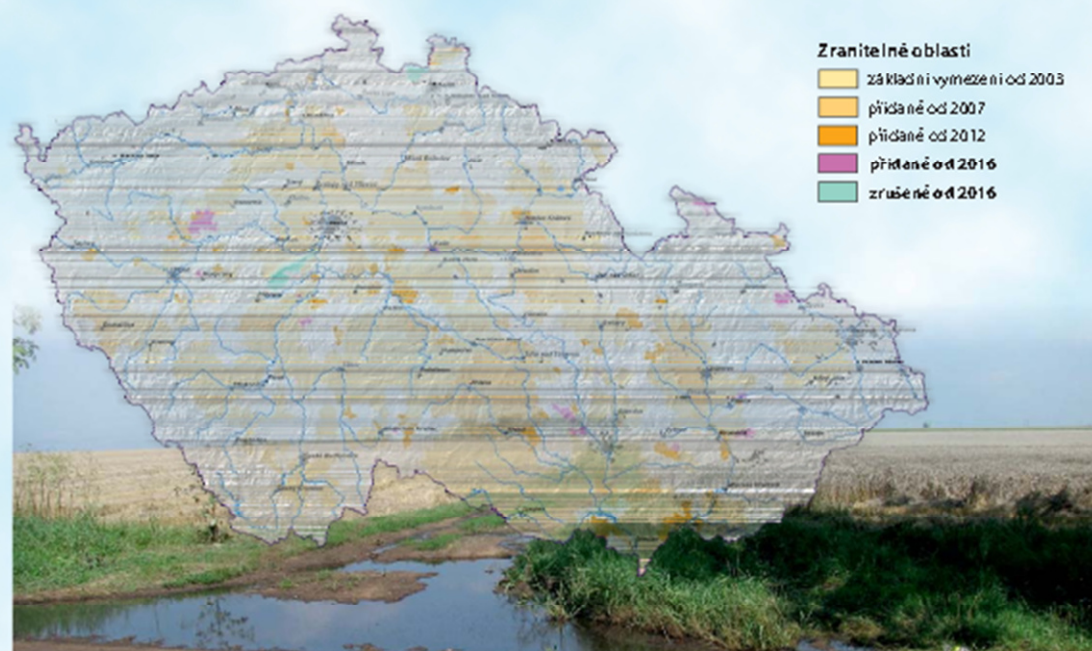
2. Směrnice Rady (ES) č. 80/68/EHS

Ze zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, v aktuálním znění, provádí ÚKZÚZ výkon úředních kontrol ve vztahu ke směrnici Rady č. 80/68/EHS, která je implementována do právního řádu ČR zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění.

Úřední kontrola v rámci kontrolního systému Cross Compliance je zaměřena na dodržování těchto požadavků závislosti na riziku ohrožení povrchových či podzemních vod:

- zacházení s nebezpečnými látkami (používání a skladování),
- skladování nebezpečných látek,
- zkoušky těsnosti potrubí a nádrží určených pro skladování ropných látek,
- odpovídající kontrolní systém pro zjišťování úniku skladovaných ropných látek.

Změny ve vymezení zranitelných oblastí od 1. 8. 2016

3. Nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002

Při uvádění krmiva do oběhu je nutné zajistit jeho bezpečnost pro produkci potravin a ke krmení zvířat. Provozovatelé krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce musí zajistit ve svých podnicích, aby potraviny a krmiva splňovaly požadavky potravinového práva.

Tyto povinné požadavky týkající se činnosti krmivářských podniků kontroluje ÚKZÚZ s cílem zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele s ohledem na bezpečnost potravin a krmiv.

Podle tohoto nařízení může být krmivo uvedeno na trh a krmeno hospodářským zvířatům pouze pokud:

- nemá škodlivý účinek na lidské zdraví a zdraví zvířat,
- nezpůsobí, že potraviny získané z hospodářských zvířat jsou nebezpečné pro lidskou spotřebu.

Úřední kontrola v rámci systému CC je zaměřena na dodržování těchto požadavků:

- krmiva musí být odebrána pouze z řádně registrovaných provozů (platné registrace k dispozici na <http://eu183.ukzuz.cz>),
- dodržování podmínek vhodného skladování krmiv (oddělené skladování od odpadů, chemických, nebezpečných a zakázaných látek),
- dodržování vhodné manipulace s krmivy,
- dodržování čistoty skladů (v případě potřeby kontrola přijatých vhodných opatření k hubení škůdců),
- kontrola vedených záznamů o zdroji, množství a spotřebě krmiva, o použití přípravků na ochranu rostlin, biocidních produktů, GMO, o výsledcích analýz vzorků krmiv.

*Kontrola dodržování
zákazu krmení
nepovolenými živočišnými
bílkovinami*

*Umístění hnoje
na zemědělské půdě*

4. Nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001

Z důvodu minimalizace rizik přenosu spongioformních encefalopatií u zvířat byla stanovena určitá pravidla vymezující zákaz krmení hospodářských zvířat živočišnými bílkovinami a důsledné dodržování odděleného skladování krmiv obsahující živočišné bílkoviny.

Zákaz zkrmování živočišnými bílkovinami je rozšířen i na jiná zvířata než přežvýkavce.

Úřední kontrola ÚKZÚZ je zaměřena na:

- dodržování zákazu krmení hospodářských zvířat nepovolenými živočišnými bílkovinami,
- dodržování podmínek odděleného skladování živočišných bílkovin a krmiv tyto bílkoviny obsahující.

5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013

o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

Důvodem zavedení standardů je ochrana vod před znečištěním pocházejícím ze zemědělské činnosti. Cílem je zabránit znečišťování povrchových a podzemních vod nebezpečnými látkami a omezovat nebo odstraňovat důsledky znečištění, ke kterému již došlo. Kontrola dodržování standardů DZES 1 a 3 je uplatněna v nařízení vlády k pravidlům pro kontroly cross compliance.

Kontrola standardu DZES 1 je zaměřena na:

- dodržování **stanovené ochranné vzdálenosti** od břehové čáry při aplikaci přípravků na ochranu rostlin za účelem ochrany vodních organismů,
- **zákaz hnojení v 3 metrovém ochranném pásu** se vztahuje na aplikaci všech hnojiv (včetně hnojiv statkových), čistírenských kalů, sedimentů...,
- udržování **nehnojeného 25 metrového ochranného pásu** při kontrole na místě, zakázána je aplikace tekutých hnojiv s rychle uvolnitelným dusíkem (kejda a tekutý podíl po její mechanické separaci, močůvka, hnojůvka, silážní šťávy, digestát aj.).

Zákaz hnojení se netýká pastvy hospodářských zvířat, tzn. pastva je v tomto pásu dovolena. Musí být však zabráněno vstupu zvířat do vody (optimálně za pomoci ohradníků). Omezení rovněž neplatí pro aplikaci tzv. pomocných látek a ponechaných rostlinných zbytků.

Kontrola standardu DZES 3 je zaměřena:

- na zacházení s nebezpečnými látkami, ověřování vhodného skladování nebezpečných látek, provádění zkoušek těsnosti potrubí a nádrží určených pro skladování ropných látek ve stanovených termínech, a prověřování odpovídajícího kontrolního systému pro zjišťování úniku skladovaných ropných látek.

6. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh

Cílem zavedení povinných požadavků na hospodaření „PPH 10“, které se týkají používání přípravků na ochranu rostlin (dále jen „PDR“), je snížení rizika ohrožení zdraví lidí, zvířat a rostlin nejen při aplikaci PDR, ale také po sklizni ošetřené plodiny, u níž se při nesprávném použití PDR zvyšuje pravděpodobnost nadlimitního výskytu reziduí v konečném produktu určeném k potravinářským účelům nebo jako krmivo pro hospodářská zvířata. Nedodržení pokynů k ochraně vod může způsobit znehodnocení podzemního nebo povrchového zdroje pitné vody a v důsledku výskytu reziduí účinných látek použitých PDR může poškodit zdraví lidí a zvířat.

Úřední kontrola požadavků PPH 10 je zaměřena na:

- používání pouze povolených PDR,
- dodržování požadavků na ochranu podzemní vody při aplikaci PDR se stejnou účinnou látkou,
- dodržování povoleného rozsahu použití PDR v souladu s údaji o jeho použití,
- dodržování **povoleného rozsahu dávkování PDR**, tzn., aby nebyla překročena nejvyšší povolená dávka stanovená v povolení PDR,
- dodržování **omezení pro použití PDR v ochranném pásmu zdrojů** podzemních vod nebo vodárenských nádrží,
- dodržování **požadavků na ochranu včel** a suchozemských obratlovců při aplikaci PDR,
- **použití PDR tak, aby nedošlo k zasažení rostlin mimo pozemek**, na němž se prováděla aplikace,
- dodržování **stanovené ochranné vzdálenosti od břehové čáry** při aplikaci PDR za účelem ochrany vodních organismů.

Označení hranice II. stupně ochranného pásma vodního zdroje v terénu

Úlet PDR rostliny zasažené aplikací PDR ze sousedního pozemku

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sekce zemědělských vstupů

Odbor kontroly zemědělských vstupů

Hroznová 2, 656 06 Brno

Tel.: (+420) 543 548 309, 379

Sekce rostlinolékařské péče

Odbor rostlinolékařské inspekce

Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Tel.: (+420) 545 110 479, 449

www.ukzuz.cz

02-2017

Příloha č. 5 – Osvědčení o používání ochranné známky SISPO a označování obalů s ovocem

Ovocnářská unie České republiky
SVAZ PRO INTEGROVANÉ SYSTÉMY PĚSTOVÁNÍ OVOCE HOLOVOUSY

OSVĚDČENÍ

Podnik (pěstitel) _____

splnil podmínky pro integrované pěstování ovoce a má právo na svých produktech sklizených v roce _____ používat **ochrannou známku SISPO**.

Známku SISPO je oprávněn používat na produktech těchto ovocných druhů :

Holovousy dne _____

předseda kontrolní komise
SISPO Holovousy

předseda SISPO Holovousy

	TŘÍDA KLASSE
DODAVATEL:	KG:
VELIKOST:	ODRŮDA:

	TŘÍDA KLASSE
DODAVATEL:	KG:
VELIKOST:	ODRŮDA:

OCHRANNÁ ZNÁMKA PRO

ZDRAVÉ OVOCE

- Ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou je vyrobeno za výrazné omezeního používání pesticidů a umělých hnojiv
 - Proti škodcům a chorobám se přednostně používá biologická ochrana (draví roztoci, ptactvo, slunečnice atd.)
 - Nezrávnost ovoce je garantována rozborů na obsah těžkých kovů.
 - Výroba ovoce je kontrolována Svazem pro integrované systémy pěstování ovoce.
 - Podmínky výroby jsou v souladu s přísnými mezinárodními normami.
 - Ovoce se pěstuje v ekologicky nevhodnějších oblastech, málo zařízených emisí.
 - Právo používat ochrannou známku je udělováno pěstelům vždy pouze pro jeden rok.
- SISPO ovoce je produkováno výhradně v České republice**
 Ochrannou známkou

PRODUKT DER TSCHECHISCHE REPUBLIK

TŘÍDA
KLASSE

ODRŮDA
SORTE

VELIKOST
GRÖSSE

DODAVATEL
LIEFERANT

HMOTNOST
GEMICHT

Podniky, kterým byla udělena ochranná známka, mohou takto označovat obaly s ovocem

Příloha č. 6 – Vzor dokumentace SISPO

Evidence záznamů o vývoji teploty a vlhkosti vzduchu v období :

(podle VN č.242/2004 Sb. § 14a odst. 4 písm. c)

Datum	Půdní blok díl půdního bloku	Minimální denní teplota °C	Maximální denní teplota °C	Vlhkost vzduchu	
				%	hodina měření

EVIDENCE INFEKČÍ STRUPOVITOSTI

Typ signalizačního přístroje:

OVLHČENÍ LISTŮ				teplota (průměr za dobu ovlhčení)	stupeň vzniklé infekce	úhrn srážek (mm)	poznámka
začátek		celková doba ovlhčení	mezi- oschnutí (hod.)				
datum	hodina						

KONTROLA ŠKŮDCŮ

Lokalita : Plodina :

Parcela : Výměra :

datum	fenofáze	škůdce	metoda	množství škůdce

(evidenční podle vyhl. č. 146/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 329/2004 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 371/2006 Sb.) § 19, odst. 3 „Příloha č. 9 k vyhlášce č. 329/2004 Sb.“

Evidenci přípravků na ochranu rostlin je farmář povinen vést průběžně a uchovávat ji po dobu 5 let (§ 49, odst. 3 zákona č. 326/2004 Sb.).

Ošetřovaný subjekt (plodina)	Rozsah, velikost ošetřovaného objektu (ha)	Datum aplikace (hodina)	Přípravek	Údaje k aplikaci (TM)	Celkové množství aplikovaného přípravku	Účel aplikace (škodlivý organismus)	Dávkování (nepovinné)	Pomocné látky, hnojiva se stopovými živinami	
								název	dávka (kg, l na 1 ha)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(dle zákona č. 9/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony)

Záznam o použití hnojiva musí být zapsán v evidenci do 1 měsíce od ukončení jeho použití.
Evidenci o použití hnojiv je farmař povinen uchovávat po dobu 7 let (§ 9, odst. 7 zákona č. 9/2009 Sb.)

podnikatel v zemědělství:
vlastník lesního pozemku:
fyzická nebo právnická osoba provozující lesní výrubu:

datum narození (IČ, bylo-li přiděleno):
IČ:

Katastrální území ¹⁾	Pozemek ²⁾ Lesní pozemek oddělení, porost, porostní skupina)		Plodina ²⁾		Hnojení			Hnojiva, statková hnojiva, upravené kaly (v sušně)						Pomocné látky, hnojiva se stopovými živinami						
	číslo	plocha (ha)	druh, odrůda (užitkový směr)	plocha (ha)	datum použití	datum zapravení do půdy	plocha (ha)	druh nebo název	celkem (t, kg, litry)	dávka (t, kg, litry)	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	MgO	CaO	S	název	dávka (kg, litr na 1 ha)		

1) Pokud je podnikatel v zemědělství zařazen v registru půdy podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, uvede v rubrice katastrální území číslo čtverce mapy a v rubrice pozemek zkrácený kód půdního bloku nebo jeho dílu.

2) U trvalých travních porostů se uvede pouze zemědělská kultura travní porost.

Příloha č. 7 – Zápis oz kontroly dodržování Zásad systémů integrovaného pěstování ovoce v SISPO

Z Á P I S	
z kontroly dodržování Zásad systémů integrovaného pěstování ovoce v SISPO	
Podnik <input style="width: 95%;" type="text"/>	Výměra plodin v ha <input style="width: 95%;" type="text"/>
jabloně ☐	hrušně ☐
meruňky ☐	rybíz červený ☐
třešně ☐	rybíz černý ☐
višně ☐	rybíz bílý ☐
slivoně ☐	maliník ☐
broskvoně ☐ ☐
Předložen seznam půdních bloků dle Registru sadů (ovocný druh, výměra, číslo LPIS) ANO ☐ NE ☐	
1 Kontaminace půdy těžkými kovy	
a) Byl proveden rozbor na obsah těžkých kovů v půdě v každém půdním bloku, na kterém je ovocný druh přihlášen do SISPO v posledních 5 letech ANO, v roce: <input style="width: 50px;" type="text"/> NE ☐	
b) Jsou splněny limity, které jsou uvedeny ve Směrnicih SISPO ANO ☐ NE ☐	
c) Rozbor i odběr vzorků provedla akreditovaná laboratoř ANO ☐ NE ☐	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	
2 Kontaminace ovoce těžkými kovy	
a) Byl proveden rozbor na obsah těžkých kovů u plodů (1 rozbor na každých započatých 20 ha sadů, minimálně 1 vzorek u hlavního ovocného druhu. Pěstitel s výměrou sadů nebo s výměrou ovocného druhu, který má přihlášen do SISPO do velikosti 5 ha, má rozbor proveden alespoň 1x za uplynulých 5 let.)	
Plodina / počet vzorků <input style="width: 50px;" type="text"/>	Datum <input style="width: 50px;" type="text"/>
Plodina / počet vzorků <input style="width: 50px;" type="text"/>	Datum <input style="width: 50px;" type="text"/>
Plodina / počet vzorků <input style="width: 50px;" type="text"/>	Datum <input style="width: 50px;" type="text"/>
b) Vzorek splňuje stanovené limity dle Směrnic SISPO ANO ☐ NE ☐ -- plodina, č. vzorku <input style="width: 50px;" type="text"/>	
c) Rozbor vzorků provedla akreditovaná laboratoř ANO ☐ NE ☐	
d) Pěstitel má výsadby přihlášeného ovocného druhu pouze do stáří tři let od výsadby ANO ☐ NE ☐ Podmínky jsou splněny ANO ☐ NE ☐	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	
3 Kontaminace ovoce rezidui pesticidů (nepovinné)	
a) Předloženy výsledky rozborů ANO ☐ NE ☐	
b) Překročen limit 75 % MLR NE ☐ ANO ☐ -- u jaké úč. látky <input style="width: 50px;" type="text"/>	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	
4 Monitoring biotických a abiotických faktorů	
a) Existují záznamy z monitoringu škodlivých činitelů prováděných o pomoci monitorovacích pomůcek (lapáky, lepkové desky, sklepkávací a další) <input style="width: 50px;" type="text"/> ANO ☐ NE ☐	
b) Jsou při rozhodnutí v ochraně sadů využívána meteorologická data (teplota, vlhkost, srážky, ovhčení, sumy teplot a další) <input style="width: 50px;" type="text"/> ANO ☐ NE ☐	
c) Pěstitel je schopen zdůvodnit aplikaci přípravku ve vazbě na monitoring, překročení prahu škodlivosti (je-li stanoven) nebo na meteorologická data dokládající riziko vzniku infekce ANO ☐ NE ☐	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	
5 Použití přípravků na ochranu rostlin	
a) Pěstitel nepoužil ani v jednom případě přípravek na ochranu rostlin obsahující zakázanou účinnou látku (alpha cypermethrin, cypermethrin, deltamethrin, fenpyroximate, chlorpyrifos, chlorothalonil, lambda cyhalothrin, pirimiphos methyl, zeta cypermethrin) NE ☐ ANO ☐	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	
b) Přípravky na ochranu rostlin jsou používány vždy výhradně dle platné registrace a jsou evidovány dle platného zákona ANO ☐ NE ☐	
Komentář, opatření <input style="width: 95%;" type="text"/>	

5 Použití přípravků na ochranu rostlin - pokračování

c) Pěstitel postupuje v ochraně rostlin podle antirezistentních strategií ANO NE
 Komentář, opatření

d) Pěstitel vyhodnocuje účinnost provedených zásahů ANO NE
 Komentář, opatření

e) V ovocném sadu nebyla použita chemická destrukce půdy, a to ani jeden rok před založením výsadby NE ANO
 Komentář, opatření

6 Protlerozní opatření

a) V žádné ovocné výsadbě nebyl zjištěn celoplošný herbicidní úhor NE ANO

b) Meziřadí jsou oseta trvalým travním porostem nebo bylinnou směsí, případně je úhor mechanicky kultivován ANO NE
 Komentář, opatření

7 Použití herbicidů v sadech

a) Nebyla provedena žádná aplikace herbicidů v meziřadí NE ANO

b) Šíře herbicidního příkmeného pásu tvoří maximálně 50 % vzdálenosti řad stromů ANO NE

c) Dodržení povoleného počtu aplikací herbicidů v sadech ANO NE — plodina:
 Důvod, opatření

8 Použití hnojiv

a) Používání hnojiv je vždy v souladu s registrací hnojiva, případně se řídí doporučenými dávkováním na etiketě. Hnojiva jsou evidována dle příslušného zákona ANO NE
 Komentář, opatření

b) Byla dodržena maximální roční dávka N v množství 100 kg č. z. / ha (limit platí jen pro použití minerálních hnojiv) ANO NE
(U výsadeb s výnosovým potenciálem o 50 % vyšším než je průměr v ČR lze tolerovat zvýšení max. dávky N na ha o 1/3.)
 Komentář, opatření

c) Listová analýza ANO NE Důvod, opatření

d) Půdní rozbor ANO NE

9 Mechanizační prostředky na ochranu rostlin

Všechny používané mechanizační prostředky na ochranu rostlin jsou testovány v posledních 5 letech v souladu se zákonem ANO, v roce: NE
 Důvod, opatření

10 Odborná způsobilost osoby rozhodující o ochraně rostlin

Pěstitel je držitelem minimálně 2. stupně osvědčení o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin dle zákona nebo má písemné řízení ochrany v podniku zabezpečené jinou osobou, která je držitelem osvědčení 2. nebo 3. stupně ANO NE
 Komentář, opatření

11 Odborné školení k rozšíření znalostí o integrované produkci - účast ANO NE
 Pracovníci odpovědní za systém IP ovoce v členských podnicích musí absolvovat každoročně alespoň 1x odborné školení. Za splnění této podmínky se považuje i účast na valné hromadě svazu s odborným programem nebo účast na školení pořádaném ÚKZÚZ dle MV č. 75/2015 Sb. nebo absolvování jiného školení s agroenvironmentální tematikou v oblasti ovocnářství. Pěstitel může být požádán o předložení důkazu o absolvování školení (např. zaplacení vložné, potvrzení o účasti ap.). Nesplněním této podmínky je opakovaná neúčast na školení.

12 Ochrana agroceózy sadů a jejich okolí

Evidence ploch nevyužívaných zemědělské výrobě v sadech a jejich bezprostředním okolí

ANO NE

Komentář,
opatření

Hodnocení provedených opatření k posílení biologické diversity v sadech

Pěstitel musí získat z následujících opatření minimálně 6 bodů u jaderovin a minimálně 4 body u peckovln, max. počet dosažitel. bodů – 16.

1. skupina: JÁDROVINY	převažující plodina:	<input type="text"/>	Celkový počet bodů 1.	<input type="text"/>
2. skupina: OSTATNÍ PLODINY	převažující plodina:	<input type="text"/>	Celkový počet bodů 2.	<input type="text"/>
a) Vysazování živých plotů kolem sadů Monokultura nebo smíšená kultura s dominantním druhem tvarovatečných listnatých keřů nebo stromů, jednořadá nebo víceřadá. Doporučené dřeviny: olše, javory, líska, vrba, tavelník, zimolez, trnka aj.				
			1 bod – realizováno minimálně 20 % dleky oplocení všech sadů	1. ☐ 2. ☐
b) Spoluuvytváření nebo zachování biokoridorů a územních prvků ekologické stability krajiny Doporučené dřeviny/byliny: olše, javory, líska, vrba, dub, bez černý, tavelník, zimolez, trnka, chmel, rákos, kopršiva, lebeda, heřmánek, řeřichka.				
			1 bod – realizováno minimálně na ploše odpovídá 5 % výměry sadů	1. ☐ 2. ☐
c) Vysazení nebo udržování keřů pro hnízdiště ptactva Doporučené dřeviny: špková růže, střemcha, břístev, trnka, tavelník, zimolez, líska.				
			1 bod – minimálně 5 keřů na každém půdním bloku (jen u výměr nad 1 ha)	1. ☐ 2. ☐
d) Budování úkrytů pro predátory Nocoviště pro ořky, budky pro ptáky, bidýlka pro dravce, úkryty pro užitečné obratlovce, úkryty pro šavory, hnízda pro čmeláky aj.				
			1 bod – minimálně 1 úkrytna půdním bloku (povinné u výměr nad 1 ha)	1. ☐ 2. ☐
e) Introdukce predátorů a nebo opylovačů např. Typhlodromus pyri, čmeláci atd. V posledních třech letech v součtu alespoň na 20 % ploch sadů byl introdukován T. pyri nebo pěstitel prokázal přítomnost T. pyri v porostu při kontrole na místě. Každoroční nepoužití přípravku proti sviluškám na minimálně 50 % ploch sadů (mimo případné přípravky registrované pro ekologické zemědělství). Každoroční využití včel, čmeláků či jiných opylovačů v sadech v době květu (rozsaň používání v počtu obvyklém praxi).				
			1 bod – aplikace alespoň jednoho opatření	1. ☐ 2. ☐
f) Aplikace přípravků na ochranu rostlin povolených v ekologickém zemědělství Přípravky povolené do ekologického zemědělství mimo bioagens, biopreparáty a feromony (např. přípravky na bázi síry, mědi, přípravky na posílení zdravotního stavu apod.). Přípravky povolené do ekologického zemědělství na bázi bioagens, biopreparátů a feromonů (např. přípravky na bakteriální nebo virové bázi, metoda dezorientace apod.).				
			1 bod – použití minimálně 2x za sezónu na 50 % plochy sadů	1. ☐ 2. ☐
			2 body – použití minimálně 1x za sezónu na 50 % plochy sadů	1. ☐ 2. ☐
g) Cílená aplikace listových hnojiv				
			1 bod – minimálně 1x za 3 roky provést rozbor plodů nebo listů na obsah základních živin pro každý pěstovaný druh nad výměru 5 ha	1. ☐ 2. ☐
h) Aplikace bioracionálních metod Zvýšení půdní úrodnosti mulčováním				
			1 bod – 100 % všech ploch sadů od 4. rolu po výsadbu	1. ☐ 2. ☐
Zvýšení půdní úrodnosti dreními větvi				
			1 bod – 100 % všech ploch sadů od 4. rolu po výsadbu	1. ☐ 2. ☐
i) Mechanická likvidace plevelů v příkmenném pásu jako náhrada chemické ochrany				
			1 bod – náhrada jedné aplikace herbicidů na 80 % ploch sadů mechanickou kultivací	1. ☐ 2. ☐
			2 body – úplná náhrada aplikace herbicidů na 80 % ploch sadů mechanickou kultivací	1. ☐ 2. ☐
j) Letní řez stromů a keřů				
			1 bod – 100 % všech ploch sadů od 4. rolu po výsadbu	1. ☐ 2. ☐
k) Mechanické odstraňování zdrojů infekce (strupovitost, padlí, monilia, spála)				
			1 bod – minimálně na 10 % ploch sadů (zejména ohniště výskytu)	1. ☐ 2. ☐
l) Mechanická likvidace škůdců (šapače, lepidlo pásy ap.)				
			1 bod – minimálně na 10 % ploch sadů (zejména ohniště výskytu)	1. ☐ 2. ☐

13 Kontrola výsadeb

Pěstelské plochy jsou řádně obhospodařovány, porost je v uspokojivém zdravotním stavu a odpovídá účelu pěstované produkce
Výsadby jsou zabezpečeny proti zvěři a nejsou zvěří významně poškozeny.

ANO NE

Komentář,
opatření

Platba členských příspěvků ke dni schvalování přidělení ochranné známky

ANO NE

Zasílání požadované dokumentace nezbytně pro získání ochranné známky

ANO NE

Tříleté přechodné období

skončilo trvá

Návrh – ochrannou známku udělit; byla-li udělena – ponechat : ANO NE

Výsadební
kontrolovaného

Za kontrolovaný
podnik

Datum kontroly

Kontroloval

Výsadební
předsednictva svazu

Příloha č. 8 – SZIF, sazby jednotlivých dotačních titulů 2019

Ve Smečkách 33, 110 00 Praha 1
tel.: +420 222 871 871
fax: +420 222 871 765
e-mail: info@szif.cz; www.szif.cz

Státní zemědělský intervenční fond zveřejňuje SAZBY JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ 2019		
OPATŘENÍ	SAZBA DOTACE V KČ	JEDNOTKA
Jednotná platba na plochu (SAPS)	3 394,11	ha
Greening	1 884,30	ha
Mladý zemědělec	1 697,06	ha
Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS):		
VCS bílkovinné plodiny	2 135,99	ha
VCS konzumní brambory	4 599,12	ha
VCS brambory pro výrobu škrobu	14 014,44	ha
VCS ovoce s velmi vysokou pracností	11 735,23	ha
VCS ovoce s vysokou pracností	7 892,29	ha
VCS zelenina s velmi vysokou pracností	10 862,63	ha
VCS zelenina s vysokou pracností	3 906,56	ha
VCS cukrová řepa	7 245,58	ha
VCS chmel	15 621,44	ha
VCS tele masného typu	8 083,99	VDJ
VCS dojnice	3 730,46	VDJ
VCS na chov bahnice nebo chov kozy	3 865,27	VDJ
PŘECHODNÉ VNITROSTÁTNÍ PODPORY (PVP)		
Zemědělská půda	129,86	ha
Chmel	3 532,43	ha
Brambory určené na výrobu škrobu	1 187,93	t
Přežvýkavci	70,19	VDJ
Krávy bez tržní produkce mléka	80,38	VDJ
Ovce/kozy	43,13	VDJ

Sazby přechodných vnitrostátních podpor pro žádosti podané v roce 2019

Ministerstvo zemědělství stanovilo sazby přechodných vnitrostátních podpor pro žádosti podané v roce 2019. Pro rok 2019 se prostřednictvím těchto podpor poskytne na zemědělskou půdu, pěstování chmele, škrobových brambor a chov masného skotu a ovcí či koz přes 596 mil. Kč.

Poskytování přechodné vnitrostátní podpory (PVP) v nových členských státech slouží k dorovnání vybraných komodit, které byly zjednodušením plateb v systému jednotné platby na plochu zemědělské půdy znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých členských zemích Evropské unie. Finanční prostředky na tyto platby jsou hrazeny výhradně z národních zdrojů.

Sazby PVP pro jednotlivé sektory pro žádosti podané v roce 2019:

Sektor	Sazba (Kč/jednotka)
Zemědělská půda (ha)	129,86
Chmel (ha)	3 532,43
Škrobové brambory (t)	1 187,93
Přežvýkavci (VDJ)	70,19
Krávy bez tržní produkce mléka (VDJ)	80,38
Ovce/kozy (VDJ)	43,13

Podmínky poskytnutí PVP jsou dány nařízením vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů (nařízení vlády č. 112/2008).

PVP se dle § 12 odst. 1 nařízení vlády č. 112/2008 poskytnou jen těm zemědělcům, kterým je v daném roce přiznána jednotná platba na plochu a zároveň dle § 12 odst. 8 nařízení vlády č. 112/2008 musí být celková částka PVP vyšší než 500 Kč.

PVP vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).